

m a r t

DUTCH BIRDING

1 9 8 8

jaargang
nummer

10
1

dutch birding

redactieadres

Dutch Birding, Postbus 5611, 1007 AP Amsterdam (02518-52245)

redactie

Arnoud van den Berg, Tom van der Have, Edward van IJendoorn, André van Loon, Dirk Moerbeek, Hans Schekkerman (eindredacteur), Rombout de Wijs

fotografisch redacteur

René Pop, Floris Burgwal 54, 2907 PH Capelle aan den IJssel (010-4508879)

medewerkers

Hans Gebuis, Guus Hak, Andreas Helbig, Anthony James, Arie de Knijff, Karel Mauer, Piet Munsterman, Gerald Oreel, René van Rossum, Fred Vogelzang

lay-out

Dirk Moerbeek

advertenties

Enno Ebels (015-141652)

dba-telefoonlijn

01720-38100

abbonementen

f 30 (Nederland) of BF 550 (België en Luxemburg) per jaar. Overige landen f 40. Postrekening 41 48 343 ten name van Dutch Birding Association, Postbus 5611, 1007 AP Amsterdam. Bankrekening 54 93 32 065 van de ABN bank (Amsterdam) ten name van Dutch Birding Association, Amsterdam.

Voor inlichtingen, abonnementen, adreswijzigingen en klachten kan men zich schriftelijk wenden tot: Dutch Birding Association, Postbus 5611, 1007 AP Amsterdam.

Dutch Birding is het driemaandelijks tijdschrift van de Dutch Birding Association. Het publiceert artikelen en mededelingen over de morfologie, verspreiding en verplaatsing van vogels in Nederland en België en elders in het Palearctisch gebied. Het publiceert ook mededelingen over het gedrag van vogels.

© Stichting Dutch Birding Association 1988. Het copyright van de foto's en tekeningen blijft bij de fotografen en tekenaars. ISSN 0167-2828.

Drukkerij Rob Stolk BV, Gerard Doustraat 16, 1072 VP Amsterdam

in focus

BINOCULARS, TELESCOPES, TRIPODS AND BARBOUR OUTDOOR CLOTHING

204 HIGH STREET
Barnet, Herts.
England EN5 5SZ
01-449-1445

ZEISS WEST

	£
Dialyt 8 x 20 B	165.00
Dialyt 8 x 20 BGA	205.00
Dialyt 10 x 25 B	179.00
Dialyt 8 x 30 BGAT	330.00
Dialyt 7 x 42 BGAT	385.00
Dialyt 10 x 40 BT	400.00
Dialyt 10 x 40 BGAT	408.00
Dialyt 8 x 56 BGAT	475.00
Dialyt 15 x 60 GA	685.00

LEITZ

Trinovid 8 x 20 BC	195.00
Trinovid 8 x 20 BCA	205.00
Trinovid 10 x 25 BC	205.00
Trinovid 10 x 25 BCA	215.00
Trinovid 8 x 32 BA	370.00
Trinovid 8 x 40 BA	408.00
Trinovid 10 x 40 BA	408.00
Trinovid 7 x 42 BA	408.00
Soft case & Rainguard Extra	20.00

CARL ZEISS JENA

Deltrintem 8 x 30	48.00
Dekarem 10 x 50	78.00
Binoctem 7 x 50	69.00
Notarem 8 x 32 B	112.00
Notarem 10 x 40 B	146.00

KOWA

	£
TS-1 45 Body	134.00
TS-2 Body	115.00
20 x WA	35.00
27 x WA	35.00
TS-601 45 Body	160.00
TS-602 Body	145.00
20 x WA	41.00
40 x	35.00
TSN-1 45 Body	205.00
TSN-2 Body	195.00
TSN-3 45 Body	378.00
TSN-4 Body	369.00
20 x WA	61.00
25 x WA	40.00
40 x	40.00
20 x - 60 x Zoom	90.00
Photo Kit (TSN)	61.00
Case (TSN)	17.00

BUSHNELL

Spacemaster Body	125.00
15 x 45 x Zoom	45.00
20 x 60 x Zoom	50.00
22 x WA	28.00
Case	13.00

NIKON

Field Scope 20 x WA x 60 and case	230.00
Fieldscope ed 20 x WA x 60 and case	420.00

OPTOLYTH

	£
Alpin 8 x 40 BGA	155.00
Alpin 10 x 40 BGA	160.00
Alpin 10 x 50 BGA	175.00
New	
TBS 80 45 Body	225.00
20 x WA	75.00
30 x	45.00
40 x	45.00
Case	30.00

SLIK TRIPODS

Slik Master D2	60.00
Slik SL 67	83.00
Tripod Strap	5.00

HOW TO ORDER

By mail. Just list the items you require with the correct remittance on a sterling draft or credit number (Access/Visa) and we will despatch your goods by return insured post. Please add £5.00 to help cover post & packing cost ins.

By phone. Just quote your credit card number and we will post direct. All goods on 14 days approval.

PLEASE NOTE ALL PRICES EXCLUDE U.K. V.A.T.
BUT WILL BE SUBJECT TO DUTCH V.A.T

VISA

SWIFT, Objectief het verst.

SWIFT

Niet alleen professionals kiezen voor kijkers van Swift. Maar ook mensen die oog hebben voor kwaliteit tegen een scherpe prijs. Swift staat voor Amerikaans-Japanse toptechniek en een perfecte optiek. De bouw is zeer solide. Vandaar de unieke garantie. Vandaar ook aanbevolen door Vogelbescherming. Dat zegt heel wat. Neem eens een kijkje. Dan ziet u 't meteen.

Importeur Benelux:
Technolyt BV Wormerveer Tel. 075-282204

Vår Fågelvärld

Journal of the Swedish Ornithological Society

- 8 issues a year, c. 500 pages
- popular scientific papers and articles on ecology, conservation, field identification, breeding biology, migration etc.
- around half of the articles carry English summaries
- richly illustrated with drawings and photographs, both black and white and colour

Subscription: SEK 120:—, Swedish postgiro 19 94 99-5 or bankgiro 311-1994. Cheques payable to: Sveriges Ornitologiska Förening, Box 14219, 104 40 Stockholm, Sweden. We welcome you as a new VF-reader!

Dansk Ornithologisk Forenings Tidsskrift (Journal of the Danish Ornithological Society)

DOFT is the only scientific ornithological journal in Denmark. We publish papers on ornithological research especially in Denmark and Greenland. At least two issues of at least 80 papers each are published annually. Several papers are in English, and all papers include English summaries.

Europe (outside Scandinavia), surface mail
D.kr. 80.00 (approx, £5)
Overseas air mail

D.kr. 100.00 (approx. \$10)

Payment should be made on giro account no 7 00 08 39 to Dansk Ornithologisk Forening, Vesterbrogade 140, DK-1620 Copenhagen V, Denmark.

Gespecialiseerd in ornithologie

Wristers

**Academische Boekhandel
en Antiquariaat**

WRISTERS

Guldenstraat 20 (Grote Markt)
9712 CE Groningen.
Tel. 050-185218

**OPTOLYTH TBS 80 GA – robust und wetterfest
mit Schrägeinblick und Wechselokularen**

TBS 80 GA 1249,-
TB 80 GA 1195,-

Seine Vielseitigkeit beweist es durch:

- auswechselbare Okulare 20 x, 30 x, 40 x und 20 x WW
- lichtstarkes Objektiv mit 80 mm Durchmesser
- hochwertige CERALIN®-Breitbandvergütung auf allen Optiken
- stufenlos drehbaren Schrägeinblick
- leichtgängige, griffige Scharfeinstellung
- abriebfeste Gummiarmerung
- ausziehbare Sonnenblende
- Verwendung als Super-Teleobjektiv.

Ein Spitzenprodukt „Made in Germany“ mit 30 Jahren Garantie und dem Kundendienst in Ihrer Nähe.

Länge 38 cm
Linsenanzahl 2
Prismenanzahl 3
Gewicht ca. 1.390 g

	Dämmerungs- zahl	Gesichtsfeld- auf 1.000 m	Linsen- anzahl	Gewicht ca.
20 x WW	40	58 m	6	170 g
20 x	40	40 m	4	90 g
30 x	49	37 m	6	90 g
40 x	56,5	20 m	4	60 g

20 WW x 295,-
20 x 190,-
30 x 170,-
40 x 150,-

OPTOLYTH-OPTIK

J.A.J.BORGERINK Almeloseweg 135 7615 NA HARBRINKHOEK Tel.05490-66985
Prijzen en modelwijzigingen voorbehouden Incl.BTW en af Harbrinkhoek.

OPTOLYTH

The BIRDS of AFRICA

Volume III

PARROTS TO WOODPECKERS

Edited by
C. HILARY FRY · STUART KEITH
EMIL K. URBAN

Colour Plates by Martin Woodcock
Line Drawings by Ian Willis
Acoustic References by Claude Chappuis

£71.50 Pre-publication price £60.00

Pre-publication price is valid until 15 June, 1988

c.600pp., 310 × 244mm, 32 colour plates,
numerous line drawings and distribution
maps. ISBN: 0.12.137303.7.

Offer Price of £180.00 Volumes I–III for
orders received before 15 June, 1988

Review of Volume I: "The quality and scope of the text and illustrations in this first volume augur well for the whole series. I wholeheartedly recommend it to anyone with any interest in the birds of Africa."

Peter Olney in *New Scientist*

Review of Volume II: "This second volume reinforces the impression gained from Volume I that this handbook is destined to become the standard work for the continent, and as such is indispensable to anyone with an interest in African birds."

Iain Robertson in *British Birds*

For further information on this title please write to:

Academic Press, Marketing Department, Harcourt Brace Jovanovich Ltd.,
1 Vincent Square, London SW1P 2PN, UK.

Prices subject to change without notice

Subscribers to *Dutch Birding* can claim 25% off a *British Birds* subscription.

The monthly journal for every birdwatcher

British Birds

... full of variety ...
well illustrated ...
always readable ...

Why not
give 'BB'
a try?

Ask for a free sample copy from
Mrs. Erika Sharrock, Fountains,
Park Lane, Blunham, Bedford.

NEDERLANDS GROOTSTE EN GOEDKOOPSTE FOTO-
FILM-EN VIDEO-POSTORDERBEDRIJF.

Alle bekende merken leverbaar. Kijk en vergelijk!

WOLT B.V. Postbus 15 Tel. 038-
3000 AA Zwolle 211080

Pintail Snipe in Israel in November 1984 and its identification

Hadoram Shirihai

On 1 November 1984 I was watching birds in the fields near the ringing station operated by the International Birdwatching Center at Eilat, Israel, when I flushed a snipe *Gallinago* with an unfamiliar upperwing pattern. I immediately considered the possibility that the bird was a Pintail Snipe *G stenura*. The bird landed about 100 m away. I watched it for some minutes before it flew away again, and was then unable to relocate it. The following day, at dawn, the bird was trapped in a mist-net and indeed proved to be a Pintail Snipe. It was ringed, measured, photographed and released later in the morning. The bird stayed in the fields until 10 November. This was the first record of Pintail Snipe for Israel and also the first for the western Palearctic outside its breeding area.

The first part of this paper provides a description of the bird trapped at Eilat. The second part deals with the identification of Pintail and other medium-sized western Palearctic snipes. Comparisons have been made from captured birds, photographs, the literature and the examination of skins at the British Museum (Natural History) *BMNH* at Tring, UK, and the Zoological Museum *ZMA* at Amsterdam, Netherlands. Primarily differences between Pintail and Common Snipe *G gallinago* were studied, to illustrate the identification of the Eilat bird. A comparison is also made with Great *G media* and Swinhoe's Snipe *G megala*, though the discriminating characters of the latter species are by no means well understood.

description of Eilat bird

SIZE & SHAPE Size similar to Common Snipe, but slightly smaller, dumpier, with head appearing bigger and squarer, and neck shorter. Bill slightly shorter and wider at base. Tail not projecting beyond tip of wing at rest. Wing appearing shorter than Common's, general shape reminiscent of small Woodcock *Scolopax rusticola*, with long inner wing and short rounded outer wing. Legs projecting beyond tail in flight. Tail short and full; in

hand, 24 tail feathers apparent of which outer seven pairs pin-shaped.

HEAD & NECK Crown black with rufous-brown spots. Narrow white central crown-stripe from bill to nape. Upper lore and supercilium whitish-buff, wider and higher in front of eye, and narrower behind eye. Eye-ring whitish. Narrow brown eye-stripe from bill through eye, merging onto nape. Cheek, ear-coverts, chin and throat whitish-buff with few rufous-

brown spots and stripes; dark brown line through centre of ear-coverts. Nape and hindneck greybrown, mottled sandy and rufous.

UPPERPARTS Compared with Common Snipe, generally darker with two narrow white lines along sides of mantle; feathers black with rusty spot in centre and white outer and sandy inner edge. Scapulars as mantle-feathers but both inner and outer edges narrow and sandy-white, and two bolder and more contrasting rufous spots in centre. Rump and uppertail-coverts rufous- to pale sandy-brown with wide dark brown bar.

UNDERPARTS Breast mottled brown, grey, rusty and white down to belly. Undertail-coverts, vent and flank whitish to sandy, densely barred brown and rusty. Centre of belly, around legs, only area without barring.

UPPERWING Remiges dark brown with very narrow (0.2-1 mm wide) greyish-sandy tips; narrow white trailing edge not usually visible in field. Primary coverts, alula and outer greater coverts blackish with white tips. Inner greater coverts blackish with sandy or rufous (mainly subterminal) bars. Marginal coverts blackish-brown with narrow white fringes, together with greater and primary coverts forming dark frame around paler median and lesser coverts; these grey-brown with rufous and black bars and very distinctive whitish tips. In flight, these features gave impression of darker wing than Common Snipe's with no white trailing edge and pale centre surrounded by dark areas.

UNDERWING Remiges pale greyish-brown. Coverts and axillaries greyish-white with uniform dark brown to grey barring. In flight, un-

derwing uniformly dark and barred.

TAIL 24 rectrices, 12 each side. Seven outer pairs very narrow, almost identical in size, with very pointed tips and wider bases (4 mm); mainly grey with inner edges white at tips. Other feathers wider, black at base with rufous distal half. Both at rest and in flight tail mainly rufous with narrow white edges.

BARE PARTS Iris dark brown; orbital ring black. Bill with brown base, more greenish-tinged middle part and blackish-brown distal third. Leg pale greyish-olive, soles more yellowish or pinkish. Claw black.

MEASUREMENTS Wing 137 mm; wingspan 440 mm. Bill from feathers 58.0 mm, from skull 64.5 mm, from nostril 51.5 mm. Distance from rear of nostril to eye 17.5 mm. Tarsus 33.0 mm; hindclaw 3.2 mm. Primaries 11, secondaries 11; outermost (11th) primary 14 mm shorter than longest primary covert. Wing formula: p10 = tip, p9 -2.5 mm shorter than tip, p8 -5.0, p7 -15.5, p6 -22.0, p5 -27.5, p4 -35.0, p3 -42.5, p2 -50.0, p1 -55.0 mm. Innermost secondary = p6/7; longest tertial = p9/10.

MOULT & WEAR Plumage quite fresh; remiges only slightly worn, mainly outer primaries. Partial body moult found only on lesser and median coverts.

CALL Not heard.

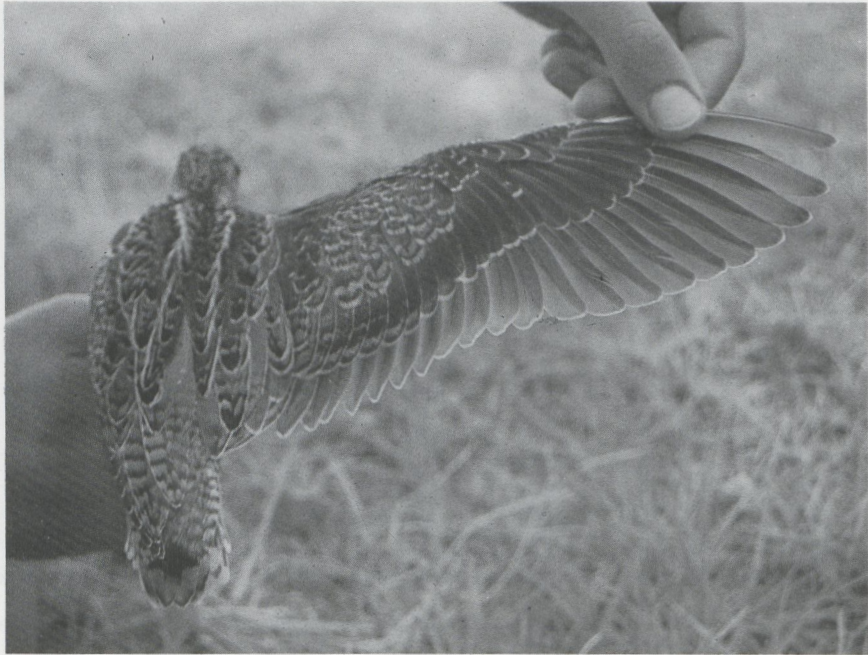
BEHAVIOUR On ground, behaviour like Common Snipe, but more reluctant to fly, flying only when disturbed at very close range. Take-off marginally slower than Common and usually only flying short distance. Flight heavy with shallow wing-beats reminiscent of Great Snipe. Found mostly in alfalfa field, but also in dry river bed with some bushes.

Identification

Apart from Pintail Snipe, the other medium-sized snipes that have occurred in the western Palearctic are Common, Great and Swinhoe's Snipe. Common Snipe is by far the commonest species in the area, and comparison will be made mostly with that species. Great Snipe breeds in the northwestern Palearctic and is a rare migrant in most of Europe; it presents few problems in identification. Swinhoe's Snipe is an eastern species that has occurred only once in the western Palearctic, in the northern Caucasus in 1898 (Dement'ev & Gladkov 1969). It is very similar to Pintail Snipe, and unfortunately little is known of its field characters.

separation from Common Snipe

Differences between Pintail Snipe and Common Snipe have been commented upon by Madge (1977, 1986), Prater *et al* (1977), Cramp & Simmons (1983), Taylor

1 Pintail Snipe *Gallinago stenura*, Israel, November 1984 (*Hadoram Shirihai*)

(1984), Marchant *et al* (1986) and Olsson (1987). To summarize, the following are the main distinguishing characters of Pintail Snipe.

Pintail often looks plumper than Common though it is not larger. Its wing is slightly more rounded and it has on average a shorter bill. Its tail numbers more feathers (24-28, compared with 12-18 in Common) than any other snipe and it is the only species in which the outer seven to nine pairs of rectrices are pin-shaped. The tail is also shorter than Common's (central feathers 42-55 mm compared with 52-63 mm; Marchant *et al*) which causes the toes to project further in flight. Pintail hardly shows any white in the tail, which is usually visible in Common Snipe.

Pintail Snipe lacks Common's distinctive white trailing edge to the wing. Some very worn Common Snipes may show only a very narrow white edge, but it is still clearer than on Pintail. In Pintail, the blackish greater and primary coverts contrast with a paler panel on the median and lesser coverts, formed by sandy or rufous bars and obvious whitish tips to these feathers. Common Snipe's wing looks more uniform and rufous and lacks the contrastingly pale central area, the coverts being edged pale brown and lacking obvious paler bars (figure 1).

In Pintail Snipe, the lower scapulars have comparatively narrow clear pale brown to whitish edges on both sides of the feathers which normally do not differ much in width. In Common, the outer webs of these feathers show wide buff to whitish

2 Common Snipe *Gallinago gallinago*, Israel, November 1985 (Hadoram Shirihai) 3 Great Snipe *Gallinago media*, Israel, September 1985 (Hadoram Shirihai)

4 Pintail Snipe *Gallinago stenura*, Israel, November 1984 (*Hadoram Shirihai*) 5 Swinhoe's Snipe *Gallinago megala*, Japan, September 1983 (*Kiyooki Ozaki*)

edges, the inner edges being more rufous and narrower (figure 1). There is also a tendency to have a more symmetrical pattern of rufous lines or spots in the dark centres of these feathers in Pintail, opposed to a less equal pattern in Common Snipe. The narrower pale scapular lines of Pintail may be noted in flight.

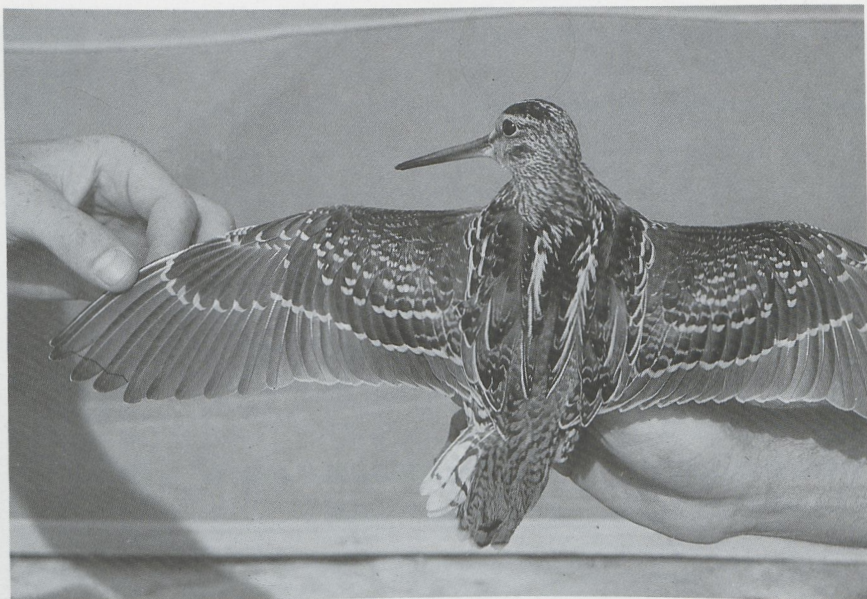
Pintail Snipe's axillaries and underwing are uniformly barred dark whereas at least a paler bar is present on the underwing coverts of most Common Snipes (some, including the North American subspecies *G g delicata*, may show totally barred underwings). The underparts of Pintail are also more extensively barred, only a well-defined area around the legs being whitish.

Pintail Snipe shows a wider supercilium in front of the eye than does Common, in which it tends to narrow markedly just before reaching the base of the bill; this is caused by a widening of the lore-stripe which creates a dark spot at the base of the bill in Common Snipe.

Pintail's bill is usually greyish-green with a dark tip. In Common, the bill lacks the greenish tinge, being pale reddish-brown or yellowish at the base. Leg colour of Pintail is typically greenish-grey while Common often shows a yellowish tinge to the legs.

Flight of Pintail is somewhat heavier than Common's. Pintail has a marginally slower take-off, rarely zigzags and often flies only for a short distance. It may be more silent than Common but when disturbed often utters a call that is somewhat thinner in quality.

6 Great Snipe *Gallinago media*, Israel, September 1985 (*Hadoram Shirihai*)

separation from Great Snipe

In the hand, the tail structure makes identification quite easy. Great Snipe has 14-18 normally shaped rectrices. Besides, Great Snipe is clearly larger and heavier than Pintail (wing length 139-151 mm compared with 126-143 mm; Marchant *et al*) which is also obvious in flight.

Great Snipe has to some extent a similar wing pattern to that of Pintail but the pale area on the lesser and median coverts is less obvious. It has very wide white tips to the median, greater and primary coverts which form a complete white frame around the very dark greater and primary coverts. This pattern is less distinct on juveniles, however. Though Great Snipe shows a narrower white trailing edge to the wing than does Common, it is much clearer than in Pintail. Great Snipe also shows clear white tail corners, which are lacking in Pintail. The underparts are more intensively and heavily barred in Great Snipe.

separation from Swinhoe's Snipe

In the hand, Swinhoe's Snipe can easily be separated from Pintail by its different tail structure: 18-26 (normally 20) tail-feathers becoming gradually narrower outwards but not as pin-like as in Pintail Snipe. Besides, it has on average a longer wing and slightly longer tail (137-151 and 46-57 mm respectively; Marchant *et al*). Swinhoe's shares Pintail's upperwing pattern with pale central area and without obvious white trailing edge, and its heavily barred underwing and body. In the

7 Common Snipe *Gallinago gallinago* (bottom) and Swinhoe's Snipe *G. megala* (top), Japan, September 1983 (Kiyooki Ozaki)

field, identification of Swinhoe's Snipe is little studied and probably quite difficult. The primaries seem to extend obviously beyond the tertials in Swinhoe's whereas they are almost entirely covered in Pintail (Marchant *et al*). Also, the extension of the tail beyond the wing-tips may be longer in Swinhoe's, and its tail shows slightly more white. In flight, the toes tend to project less beyond the tail than in Pintail Snipe.

Madge and Taylor pointed out that Swinhoe's shows a blacker mantle and broader buff scapular stripes than Pintail, thus being closer to Common Snipe in this respect. When checking skins at the BMNH, I found that Swinhoe's has a scapular pattern different from Pintail Snipe. The pattern of the edges of the lower scapulars is somewhere in between that of Common Snipe and that of Pintail, the outer edges being approximately the same colour as the inner ones but wider. This difference was confirmed by Hans Schekkerman on skins at the ZMA (figure 1). It accounts for the more contrasting scapular lines of Swinhoe's Snipe.

Königstedt (1986) pointed out that there is also a difference in call between the two species. He described Pintail's flight call as short and rasping and that of Swinhoe's as hoarser, more grating and reminiscent of Common Snipe. However, more field work is needed to assess the validity of these and other characters.

8 Swinhoe's Snipe *Gallinago megala*, Japan, September 1983 (Kiyooki Ozaki)

9 Swinhoe's Snipe *Gallinago megala*, Japan, September 1983 (Kiyooki Ozaki) 10 Common Snipe *Gallinago gallinago* (top) and Swinhoe's Snipe *G. megala* (bottom), Japan, September 1983 (Kiyooki Ozaki)

The snipe trapped at Eilat in November 1984 showed all the classic features of Pintail Snipe mentioned above. It was a first-winter bird, judging from the sandy tips to the outer primaries, the presence of juvenile coverts between the moulted adult-type feathers and the remiges that were all of the same age (cf Prater *et al.*).

occurrence

Pintail Snipe breeds mainly in the USSR, from the foothills of the Ural mountains just inside the western Palearctic, where a small population is known (Dement'ev & Gladkov 1969), to eastern Siberia, mainly at altitudes of 1200-2300 m. It is a long-distance migrant, wintering in India and southeastern Asia. The bird at Eilat constituted the first record of Pintail Snipe in the western Palearctic outside the species' breeding grounds. A few birds have been seen in eastern Africa between the end of September and late February and in parts of the Arabian Peninsula (Oman, Saudi Arabia, Socotra, Yemen) (Vaurie 1965, Backhurst 1966; Griffiths & Rogers 1975, Jennings 1981, Walker 1981, Cramp & Simmons 1983, Taylor 1984, Richard Porter pers comm, Geoffrey Brown pers comm). Taylor sug-

FIGURE 1 Inner median coverts (top) of Pintail Snipe *Gallinago stenura* (2x, left) and Common Snipe *G. gallinago* (2x, right), and lower scapulars of (top to bottom) Pintail Snipe (4x), Swinhoe's Snipe *G. megala* (3x), Common Snipe (3x) and Great Snipe *G. media* (2x), after skins at the Zoological Museum, Amsterdam (outer webs to the right) (Hans Schekkerman)

gested that the species is probably a rare but regular visitor to Kenya rather than a vagrant. The small number of observations in the Middle East is probably caused by the scarcity of observers there; the species may however largely overfly this region on long migration journeys.

acknowledgements

I wish to thank everyone who has helped to compile this paper, especially Kiyooki Ozaki for his photographs of snipes, Geoffrey Brown for his editing, Hans Schekerman for providing sketches and Merav Gellert for assisting me in the field. Kodak Israel, the Society for the Preservation of Nature in Israel and the International Birdwatching Center Eilat, in the persons of Yossi Leshem and Shmulik Tagar, encouraged and sponsored the study project at the ringing station. The staff at BMNH and ZMA provided facilities to study skins.

samenvatting

STEKELSTAARTSNIP IN ISRAËL IN NOVEMBER 1984 EN ZIJN HERKENNING Van 1 tot 10 november 1984 werd te Eilat, Israël, een eerste winter Stekelstaartsnip *Gallinago stenura* waargenomen. De vogel werd ook gevangen en geringd. Een beschrijving van de vogel wordt gegeven en het onderscheid met Watersnip *G gallinago*, Poelsnip *G media* en Swinhoes Snip *G megalala* wordt besproken en geïllustreerd. Stekelstaartsnip wordt gekenmerkt door de relatief plumpe bouw, de vrij korte snavel, de staart met 24-28 pennen waarvan de buitenste zes tot negen paar zeer smal en spits zijn, het ontbreken van een lichte vleugelachterrand, het lichte veld op middelste en kleine vleugeldekveren, de geheel gebandeerde ondervleugel en zwaar gebandeerde onderdelen, de vrij smalle schouderstrepen, de wenkbrauwstreep die bij de snavelbasis breder is dan de oogstreep en de groenachtige kleur van snavel en poten. De vangst te Eilat betekende het eerste geval van de Stekelstaartsnip voor Israël en tevens het eerste geval in het westelijk Palearctische gebied buiten de broedgebieden bij de Oeral. Het voorkomen in het Midden-Oosten en Afrika wordt kort besproken.

references

- Backhurst, G C 1969. A record of *Gallinago stenura* from Kenya. *Bull Br Orn Club* 89: 95-96.
- Cramp, S & Simmons, K E L 1983. *The birds of the western Palearctic* 3. Oxford, London & New York.
- Dement'ev, G P & Gladkov, N A 1969. *Birds of the Soviet Union* 3. Jerusalem.
- Griffiths, C I & Rogers, T D 1975. *An interim list of the birds of Masirah Island, Oman*. RAF Masirah (cyclostyled).
- Jennings, M C 1981. *The birds of Saudi Arabia: a check-list*. Cambridge.
- Königstedt, D 1986. Über Feldkennzeichen und Balz der Waldbekassine (*Gallinago megalala*). *Mitt Zool Mus Berl* 62 Suppl: *Ann Orn* 10: 127-136.
- Madge, S C 1977. Field identification of Pintail Snipe. *Br Birds* 70: 146-154.
- Madge, S C 1986. Mystery photograph 110: Pintail Snipe. *Br Birds* 79: 82-84.
- Marchant, J, Prater, T & Hayman, P 1986. *Shorebirds: an identification guide to the waders of the world*. London & Sydney.
- Olsson, U 1987. Separation of Pintail Snipe from Snipe. *Br Birds* 80: 284.
- Prater, A J, Marchant, J & Vuorinen, J 1977. *Guide to the identification and ageing of Holarctic waders*. Tring.
- Taylor, P B 1984. Field identification of Pintail Snipe and recent records in Kenya. *Dutch Birding* 6: 77-90.
- Vaurie, C 1965. *The birds of the Palearctic fauna*. Non-Passeriformes. London.
- Walker, F J 1981. Notes on the birds of Dhofar, Oman. *Sandgrouse* 2: 56-85.

Hadoram Shirihai, P O Box 4168, Eilat 88102, Israel

Giervalk in Groningen in januari-april 1987

Tom M F Kompier

Op 7 februari 1987 om 9:30 ontdekte Kees Koffijberg een juveniele Giervalk *Falco rusticolus* bij het schakelstation in de oostelijke Eemshaven Gr. De vogel baadde in een plasje langs de weg. Egge Boerma, Harm Jan Wight en Leni Groen zagen de vogel nadat zij door KK waren gewaarschuwd en konden de determinatie bevestigen. Rond 10:30 determineerden Loek Scholtens en Willem Nieuwenhuis onafhankelijk van de andere waarnemers de Giervalk in het westelijk deel van de Eemshaven. Om 12:20 zagen ze de vogel vliegen in de aangrenzende Emmapolder Gr en uit het zicht verdwijnen. Ondanks intensief zoeken werd de valk die dag niet meer teruggevonden. Later bleek dat Koert Scholten de Giervalk al op 27 januari in het westelijk Eemshavengebied had waargenomen. Hij was op dat moment echter niet geheel zeker van de determinatie.

Op 11 februari zag Jan Bergshoeff de Giervalk om 11:00 in de Emmapolder, waarna HJW de vogel om 15:00 weer bij het schakelstation aantrof. Op 18 februari vonden Fokko Padmos en Wim van der Schot de Giervalk om 14:30 in de Emmapolder. De valk zat op de grond en plukte een Wilde Eend *Anas platyrhynchos*. Enkele gewaarschuwde vogelaars konden de vogel waarnemen totdat hij om 17:00 in zuidoostelijke richting wegvloog. Hierna werd de vogel vrijwel dagelijks waargenomen tot en met 24 februari en daarna werd hij tot en met 14 maart nog enkele malen gezien. Tenslotte zagen KK en HJW de vogel nog op 5, 17, 29 en 30 april toen algemeen werd aangenomen dat hij allang was vertrokken.

Het gebied waarin de Giervalk zich meestal ophield omvatte globaal de Eemshaven, de Emmapolder en de aangrenzende Oostpolder Gr, een gebied van c 40 km². Hij werd ook gezien in de Lauwerpolder, de Uithuizerpolder en de Polder Vierburen tot vlak bij Delfzijl Gr. De totale oppervlakte van dit gebied was minstens 80 km². Het vinden van de Giervalk was niet eenvoudig daar de vogel er geen vast patroon van verplaatsingen op na bleek te houden. Van 20 tot 24 februari zat de Giervalk 's avonds in hoogspanningsmasten bij Spijk Gr. De aankomsttijden varieerden: 15:30, 16:55, 17:15 en 17:50 (zonsondergang op 24 februari was om 18:10). Op 21 februari kon de vogel vanwege dichte mist niet worden waargenomen. Tegen donker verdween de Giervalk steeds in oostelijke richting waarbij hij soms nog ging jagen. Een slaapplek werd niet gevonden.

De Giervalk werd niet lastig gevallen door kraaiachtigen. Wel werden interacties waargenomen met Buizerd *Buteo buteo*, Ruigpootbuizerd *B lagopus*, Tornenvalk *F tinnunculus*, Smelleken *F columbarius* en Slechtvalk *F peregrinus*. De Giervalk was daarbij steeds dominant. Regelmatig joeg de vogel op Wilde Eenden en

11 Giervalk *Falco rusticolus*, Eemshaven, Groningen, februari 1987 (Hans Gebuis)

soms op Fazanten *Phasianus colchicus*. Eenmaal joeg hij een Torenvalk na. Viermaal kon een geslagen prooi worden gedetermineerd; het betrof een Wilde Eend, een Fazant, een Patrijs *Perdix perdix* en een Graspieper *Anthus pratensis*.

beschrijving

GROOTTE & BOUW Enorm grote valk; dik postuur met zware borst. In vlucht als Slechtvalk maar met bredere vleugels, rondere vleugeltop en langere staart. Spanwijdte iets kleiner dan van Buizerd, lichaamsgrootte ongeveer gelijk. In zit staart ruim voorbij vleugelpunt reikend. Buitenste handpen p10 korter dan p8 (op dia zichtbaar).

KOP & HALS Kop donkere indruk makend. Voorhoofd crèmekleurig met grauwbroune vlekjes, iets lichter dan rest bovenkop. Kruij grauwbroun, sterk crèmekleurig gestreept. Teugel met donker grauwbroune vlek, over-

gaand in duidelijke sikkelvormige baardstreept. Wenkbrouwstreept alleen achter oog, crèmekleurig, sterk met broun gevlekt. Oogstreept donker grauwbroun, direct achter oog smal, boven oorstreekt verbredend. Oorstreekt grauwbroun, fijn crème gestreept, schuin achter oog het lichtst. Kin en keel ongestreept crémewit. Achterhals grauwbroun, zeer sterk crèmekleurig gestreept, lichte nekvlek vormend als bij juveniele Boomvalk *F subbuteo*. Zijhals donkerbroun.

LICHAAM Bovendelen grauwbroun, mantelveren met smalle, alleen van nabij zichtbare,

12 Giervalk *Falco rusticolus*, Eemshaven, Groningen, februari 1987 (Hans Gebuis)

lichte zomen. Onderdelen crèmewit met zware grauwbruine lengtestrepen, op bovenborst losjes beginnend, naar onderen toe snel dichter wordend. Flank en buik zwaar gestreept; veren van zwaarst gestreepte gedeelte vrijwel geheel donker met smal roomwit randje. Anaalstreek roomwit met vage streepjes.

BOVENVLEUGEL Hand- en armpennen egaal grauwbruin. Bovenvleugeldekveren als mantel, grauwbruin met smalle lichte zomen.

ONDERVLEUGEL Slagpennen vaag gebandeerd; handpennen vrij licht met groezelige toppen, donkerder wordend naar vleugelpunt, binnenste enigszins contrasterend met bruingrijze armpennen en dicht gestreepte onderdekveren; deze fijner van stre-

ping dan oksel en borst.

STAART Bovenzijde grauwbruin als mantel, met lichtbruine bandering; donkere en lichte banden van gelijke breedte. Onderzijde eveneens gebandeerd, doch even licht als onderzijde armpennen.

NAAKTE DELEN Oog donker. Oogrand grijsblauw. Snavel blauwgrijs met donkergrijze of zwarte punt. Washuid blauwgrijs. Tarsus en tenen blauwgrijs met lichtgele zweem; nagels donkergrijs.

GEDRAG Vlucht rustig en krachtig met ondiepe vleugelslagen. Ook tijdens jagen rustige indruk makend en behendig met snelle wendingen, af en toe staart spreidend. Tijdens glijvlucht vleugels horizontaal gehouden, herinnerend aan Havik *Accipiter gentilis*.

determinatie

Alle kenmerken van de Groninger valk pasten op een juveniele Giervalk van de donkere vorm. Behalve het enorme formaat waren er nog de volgende verschillen met Saker Valk *F. cherrug* en Slechtvalk. Bij de Giervalk (en de Saker) steekt

de staart in zit duidelijk voorbij de vleugelpunten, bij de Slechtvalk weinig of niet. Bij de Slechtvalk zijn de vleugels spitsler doordat p10 langer is dan p8. Een juveniele of onvolwassen Saker heeft voorts een grotere en minder getekende lichte wangvlek dan een Giervalk, een bredere en doorgaans opvallendere baardstreep, een lichter voorhoofd en warmer bruine bovendelen door geelbruine of rossige veerzomen. Ook is het ondervleugelpatroon bij de Saker zeer contrastrijk: de zeer zwaar gestreepte onderdekeren steken scherp af tegen de lichte slagpennen. Bovendien zijn de binnenste handpennen bij de Saker niet lichter dan de armpennen.

De Giervalk van Groningen was een juveniel op grond van de blauwgrijze kleur van de naakte delen, de zware streping op de onderdelen en onderdekeren, de vrij egaal grauwbrowne bovendelen en de duidelijke baardstreep.

voorkomen

De Giervalk heeft een circumpolair verspreidingsgebied in de toendra- en noordelijke taigazones. Hij is nergens algemeen. In Europa broedt hij in Finland (2-5 paar), IJsland (300-400 paar), Noorwegen (200-500 paar) en Zweden (100 paar). Ook broedt hij nog in kleine aantallen in het Europese deel van de USSR (Gensbøl 1984).

De Giervalken van Groenland zijn trekvogels en worden regelmatig in Groot-Brittannië en Ierland waargenomen. De populatie van IJsland is standvogel. De Scandinavische broedvogels zwerven 's winters uit tot in midden-Noorwegen en -Zweden. Vooral jonge vogels van deze populatie dwalen zo nu en dan af tot in noordwestelijk en centraal Europa.

Voor Nederland worden in de literatuur negen gevallen van de Giervalk vermeld waarvan drie in deze eeuw, alle in de periode oktober-februari. Alle vogels werden verzameld, maar van een aantal is het bewijsstuk niet bewaard gebleven. In alle gevallen waarin de leeftijd werd bepaald betrof het juveniele vogels. Acht hadden betrekking op de donkere en één op de witte vorm. Het laatste geval vóór dat van Groningen dateert van 22 november 1923 te Hooghalen Dr.

dankzegging

Ik dank Egge Boerma voor zijn informatie over de eerste waarnemingen en Klaas Eigenhuis voor zijn opmerkingen ten aanzien van de determinatie.

summary

GYRFALCON IN GRONINGEN IN JANUARY-APRIL 1987 From 27 January to 30 April 1987, with a few interruptions, a juvenile dark morph Gyrfalcon *Falco rusticolus* was present in an at least 80 km² large area surrounding the Eemshaven, Groningen. This was the first record of Gyrfalcon for the Netherlands since 1923.

verwijzing

Gensbøl, B 1984. *Rovfuglene i Europa, Nordafrika og Mellemøsten*. Copenhagen.

Tom M F Kompier, Ruysdaelstraat 12, 2525 AE Den Haag

Renvogel in Noordholland in oktober 1986

Marc Argeloo & Leo Stegeman

Op 3 oktober 1986, na een middag vogelen in de duinen bij Schoorl Nh besloten Marc Argeloo en Ploneke Scholtz nog even naar de polders achter de Hondsbosse Zeewering bij Camperduin Nh te fietsen. Dit gebied had al eerder voor vogelverrassingen gezorgd.

Om 15:50, in een weiland met enkele schapen c 300 m ten noordoosten van het natuurreservaat de Putten, viel een zeer lichte plevierachtige vogel op. De vogel zat enigszins ineengedoken op c 50 m afstand van de weg en was, mede door het gunstige licht, zeer goed waar te nemen. Toen wij stopten richtte hij zich iets op waardoor een zwartwitte koptekening zichtbaar werd. Determinatie was nu simpel: een Renvogel *Cursorius cursor*. Na een kwartier besloten we om bij de dichtstbijzijnde boerderij telefonisch andere vogelaars te waarschuwen. Na c 20 minuten verschenen Dook Vlucht en Kees Roobeek. De Renvogel was ondertussen aan het foerageren en kon tot het einde van de middag worden waargenomen.

Tot en met 9 oktober verbleef de Renvogel achter de Hondsbosse Zeewering. Hij hield zich vooral op in groene grazige weilanden, soms ook op droger vergeeld grasland of op kaal omgeploegd land. Alleen al op de dag na zijn ontdekking

13-14 Renvogel *Cursorius cursor*, Camperduin, Noordholland, oktober 1987 (René Pop)

kwamen enkele 100-en vogelaars naar de Renvogel kijken. Op 8 oktober haalde de vogel zelfs de televisie in het halfzes-journaal van de NOS.

Op 10 oktober, de eerste dag van de door de Dutch Birding Association georganiseerde vogelweken op Texel Nh, werd de Renvogel tot ieders verrassing ontdekt nabij de vuurtoren van De Cocksdorp. De vogel kreeg hier af en toe gezelschap van een juveniele Rose Spreeuw *Sturnus roseus* en werd voor het laatst gezien op 21 oktober.

beschrijving

Bij het maken van de beschrijving werd gebruik gemaakt van aantekeningen van Klaas Eigenhuis, Dirk Moerbeek en de auteurs.

GROOTTE & BOUW Duidelijk kleiner dan aanwezige Kokmeeuwen *Larus ridibundus* en Kieviten *Vanellus vanellus*; formaat overeenkomend met dat van Goudplevier *Pluvialis apricaria*. Kop vaak enigszins afgeplat lijkend. Wanneer actief hals gestrekt waardoor opgerichte tapuit *Oenanthe*-achtige houding; compacte indruk wanneer hals ingetrokken. Vleugelpunt niet voorbij staart reikend; in vlucht vleugels lang en spits lijkend. Tertiaals meestal handpennen bedekkend. Snavel ongeveer driekwart koplengte en duidelijk omlaaggebogen. Poot lang, vrij ver naar achteren geplaatst, vooral opvallend in opgerichte houding; in vlucht duidelijk voorbij staarteinde uitstekend.

KOP & HALS Voorhoofd en teugel licht zandkleurig. Kruin iets bleker wordend en naar achteren overgaand in licht blauwgrijs gedeelte. Wenkbrauwstreep licht crèmekleurig, beginnend boven oog, naar achteren verbredend en duidelijker zichtbaar; op achterhoofd omlaagbuigend en samenkomend in ondiepe V; hierboven op achterhoofd kleine zwarte V. Zwarte oogstreep beginnend bij oog, naar achteren iets verbredend en omlaagbuigend als wenkbrauwstreep, echter niet samenkomend op achterhoofd. Wenkbrauwstreep direct achter oog breder dan oogstreep. Rest kop en hals licht zandkleurig; kin en keel

duidelijk lichter, licht crèmekleurig.

LICHAAM Bovendelen egaal zandkleurig bruin. Borst, flank en voorste deel buik licht zandkleurig, duidelijk lichter dan bovendelen; afhankelijk van lichtval donkerder borstband zichtbaar, zowel in zit als in vlucht. Onderdelen vanaf buik lichter wordend via crèmekleurig naar wit op onderstaartdekveren.

VLEUGEL Handpennen zwart, in zit vaak als zwart randje onder tertiaals zichtbaar, enkele pennen met onopvallende maar wel duidelijk zichtbare lichte top. Handpendekveren zwart. Armpennen en dekveren als bovendelen; armpennen met naar handvleugel versmallende lichte achterrand. Vleugelboog bruin, verbredend naar lichaam. Ondervleugel en oksel zwart.

STAART Kleur als bovendelen. Staartpennen met witte toppen. Bovenstaart met donkere subterminale band doch precieze tekening niet zichtbaar. Op onderzijde eveneens donkere subterminale band, onderbroken in midden.

NAAKTE DELEN Oog donker. Snavel zwart, aan basis lichter. Poot roomkleurig, afhankelijk van lichtval met gele zweem.

GELUID Twee verschillende roepen waargenomen: luid *praak-praak* in vlucht en soms kort *kwit*.

gedrag

De Renvogel foerageerde op een plevierachtige wijze afwisselend stilstaand en rennend (over een afstand variërend van een halve tot drie meter). Wanneer hij stilstond boog de vogel vaak iets voorover waarbij de kop schuin gehouden werd. In deze positie deed hij soms felle uithalen met flinke hakbewegingen naar mogelijke prooien waarbij hij soms iets door de poten zakte. Bij het foerageren was de vogel diverse malen succesvol en ving regenwormen maar ook kleinere niet geïdentificeerde prooien.

15 Renvogel *Cursorius cursor*, Camperduin, Noordholland, oktober 1987 (René Pop)

De Renvogel werd bij het foerageren regelmatig door Kieviten en Kokmeeuwen achterna gezeten en vloog dan vaak op. Bij het overvliegen van een Kievit en van een Knobbelzwaan *Cygnus olor* drukte de vogel zich plat tegen de grond. Af en toe woelde hij met de borst en buik wat grond los alvorens te gaan zitten. Dit gedrag werd ook waargenomen toen hij 's avonds bij het donker worden ging slapen.

leeftijd

Afhankelijk van de datum van uit het ei komen heeft de Renvogel een volledige of een gedeeltelijke postjuvenile rui. Laat geboren vogels onderbreken de slagpenrui en vernieuwen de buitenste juveniele handpennen, die lichte toppen hebben, tussen december en maart in het overwinteringsgebied (Cramp & Simmons 1983). De juveniele lichaamsveren, die donkere zomen hebben, worden al snel na het vliegvlug worden vervangen door egaal gekleurde veren. Bij de Renvogel van Noordholland werden de handpennen in zit meestal bedekt door de tertials. Bij één gelegenheid zag Klaas Eigenhuis echter lichte toppen aan de handpennen. Daarom en vanwege de egaal gekleurde lichaamsveren kan geconcludeerd worden dat de vogel zich in eerste winterkleed bevond. De Renvogel van Noordholland vertoonde een vagere grijze koptekening dan verwacht. Een balg van een eerste winter-vogel uit het Zoölogisch Museum ZMA te Amsterdam Nh vertoonde dit kenmerk eveneens. Hoewel niet vermeld in de literatuur zou de vage koptekening kenmerkend kunnen zijn voor het eerste winterkleed.

voorkomen

De waarneming te Camperduin en Texel betekende het tweede geval van de Renvogel voor Nederland. Het eerste geval betrof een op 18 oktober 1933 in het Elswoudsduin bij Zandvoort Nh geschoten vogel. De balg bevindt zich in het ZMA. Andere gevallen werden door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna herzien en niet langer aanvaardbaar geacht (van IJzendoorn *in prep*). De Renvogel broedt in halfwoestijnen. Marchant *et al* (1986) onderscheiden vier ondersoorten: *C c cursor* (Marokko tot zuidwestelijk Iran en Suqtra), *C c bogolubovi* (zuidwestelijk Azië), *C c bannermanni* (Canarische Eilanden) en *C c exsul* (Kaapverdische Eilanden). In het veld zijn de ondersoorten vrijwel niet te onderscheiden. Het voorkomen van *C c cursor* is in westelijk Europa het meest waarschijnlijk vanwege het sterk migratoire karakter van deze ondersoort. De vogels trekken na het broedseizoen in juli en augustus aanvankelijk in noordelijke richting om pas in het najaar (vooral in oktober) naar het zuiden van de Sahara en het aangrenzende Sahelgebied te trekken om daar te overwinteren.

Het merendeel van de gevallen in zuidelijk Europa komt uit de periode van terugtrek uit de overwinteringsgebieden in het voorjaar. In centraal Europa zijn daarentegen tot 1976 slechts vijf voorjaarsgevallen bekend tegen 27 gevallen uit zomer en herfst, terwijl de 38 gevallen uit noordwestelijk Europa alle uit de periode september-december (vooral oktober) dateren (Glutz von Blotzheim *et al* 1977). In bijna alle Europese landen is de Renvogel vastgesteld, ook in de Scandinavische landen. In de BRD zijn ten minste 18 gevallen bekend en in België één, op 30 augustus 1881 te Rutten BL.

dankzegging

Onze dank gaat uit naar Klaas Eigenhuis voor het beschikbaar stellen van zijn veldnotities en naar Kees Roselaar voor zijn assistentie bij het bestuderen van balgmateriaal in het ZMA.

summary

CREAM-COLOURED COURSER IN NOORDHOLLAND IN OCTOBER 1986 From 3 to 9 October 1986, a Cream-coloured Courser *Cursorius cursor* stayed at the Hondsbosse Zeewering, Noordholland, and from 10 to 21 October near De Cocksdorp, Texel, Noordholland. Pale primary tips indicated that it was a first-winter bird. During most of its stay, it frequented short-grass meadowland. This was the second record of the species for the Netherlands. The first was of a bird collected near Zandvoort, Noordholland, on 18 October 1933. Other previously accepted records have been rejected by the Dutch rarities committee after review.

verwijzingen

- Cramp, S & Simmons, K E L 1983. *The birds of the western Palearctic* 3. Oxford, Londen & New York.
- Glutz von Blotzheim, U N, Bauer, K M & Bezzel, E 1977. *Handbuch der Vögel Mitteleuropas* 7. Wiesbaden.
- Marchant, J, Prater, T & Hayman, P 1986. *Shorebirds: an identification guide to the waders of the world*. Londen & Sydney.

Marc Argeloo, Baansingel 118, 1813 ZD Alkmaar
Leo Stegeman, Volkerak 6, 1826 AE Alkmaar

Ringsnavelmeeuw te Europoort in juli 1986

Paul G Schrijvershof & Rob Schrijvershof

Op 6 juli 1986 bezochten we de grote meeuwenkolonie bij de olietanks ten westen van de Dintelhaven, Europoort Zh. Omstreeks 17:15 reden we per auto stapvoets langs het Beerkanaal en stopten bij een kolonie Stormmeeuwen *Larus canus*. Terwijl we de meeuwen bekeken werd de aandacht van PGS getrokken door een meeuw met een opvallende snavelband. De vogel stond op een afstand van c 60 m onbeweeglijk met zijn voorzijde naar ons toe, half verscholen achter een helpol. Qua grootte kwam hij ongeveer overeen met de hem omringende Stormmeeuwen. Na een paar minuten draaide de meeuw zijn kop een kwartslag waarbij de lichte iris onmiddellijk opviel. De combinatie van snavelband, lichte iris en Stormmeeuw-formaat deden direct aan een Ringsnavelmeeuw *L. delawarensis* denken. Toen we even later ook de andere kenmerken van het adulte zomerkleed van die soort in de kijker kregen waren we overtuigd van de determinatie en waarschuwden telefonisch andere vogelaars. De Ringsnavel liet zich tot 18:45 door een vijftal vogelaars waarnemen en werd ook gefotografeerd. Na die tijd werd hij uit het oog verloren.

Pas in de avond van 9 juli werd de Ringsnavelmeeuw op nagenoeg dezelfde plek teruggevonden. De vogel zat langdurig op het hek van een terrein met olietanks. In de ochtend en avond van 10 juli en in de avond van 13 juli zag men de meeuw weer op zijn oude stek.

16 Ringsnavelmeeuw *Larus delawarensis*, Europoort, Zuidholland, juli 1986 (René Pop)

Op alle waarnemingsdagen zag men dat de Ringsnavelmeeuw voor kortere of langere tijd in westelijke tot noordoostelijke richting verdween. Zo ook op 13 juli toen de vogel aan de andere kant van het Beerkanaal langs het hek van het gifgronddepot op de Maasvlakte Zh neerstreek. Daar werd hij nog 5-10 minuten waargenomen. Nadat hij door een Stormmeeuw was verjaagd verdween de Ringsnavelmeeuw omstreeks 21:00 in het gifgronddepot. Nadien is de vogel niet meer gezien.

beschrijving

De beschrijving werd gemaakt aan de hand van aantekeningen en foto's.

GROOTTE & BOUW Bouw en felle gezichtsuitdrukking herinnerend aan Zilvermeeuw *L. argentatus*, maar duidelijk kleiner. In vergelijking met Stormmeeuw iets groter, vrij slanke en langgerekte indruk makend (mogelijk door iets langere poten), met zwaardere borst en platter voorhoofd en forsere en stompere snavel met meer ontwikkelde gonys.

KOP & HALS Wit, zonder spoor van vlektening.

BOVENDELEN Mantel, schouder en rug grijs, bleker dan bij Stormmeeuw; onderste schouderveren met nauwelijks zichtbare lichtgrijze veertoppen. Stuit en bovenstaartdekveren wit.

ONDERDELEN Wit.

VLEUGEL Handpennen p1-2 (van buiten naar binnen genummerd) zwart, beide met opvallende witte handpenvlek; handpenvlek op p1 ongeveer tweemaal langer dan op p2; p1-6 met afnemend zwart; vrijwel alle handpennen met kleine witte top, alleen p1-2 vermoedelijk met zwarte top. Armpennen met witte top. Tertiaals grijs als bovendelen, met vrij smalle witte zomen, minder opvallend dan bij Stormmeeuw. Bovenvleugeldekveren grijs als bovendelen.

STAART Wit.

NAAKTE DELEN Iris geelwit. Oogrand rood. Snavel geel met lichte punt en opvallende, vrijbrede, scherp gedefinieerde subterminale zwarte band. Mondhoek rood. Poot geelgroen.

GELUID Niet goed onderscheidbaar temidden van koloniegeluiden.

17 Ringsnavelmeeuw *Larus delawarensis*, Europoort, Zuidholland, juli 1986 (René Pop)

determinatie

De Ringsnavelmeeuw kon zonder problemen worden herkend aan het formaat, de dikke stompe snavel met de duidelijke subterminale band, de lichte iris, de geelgroene poten, het vrijwel ontbreken van lichte uiteinden aan de schouderveren en de smalle onopvallende witte zomen aan de tertiaals.

Een adulte Ringsnavelmeeuw kan worden verward met Storm- en Zilvermeeuw. Een Ringsnavelmeeuw is mogelijk iets groter dan een Stormmeeuw maar duidelijk kleiner dan een Zilvermeeuw. De hoekige kop, felle gezichtsuitdrukking (mede door de lichte iris) en iets zwaardere bouw geven de Ringsnavel meer het voorkomen van een Zilvermeeuw dan van een Stormmeeuw. De kleur van de bovendelen is lichter dan bij Stormmeeuw en Zilvermeeuw van de ondersoort *L. a*

argenteus en komt ongeveer overeen met die van Kokmeeuw *L. ridibundus*. Onvolwassen Zilvermeeuwen, vooral kleine exemplaren, kunnen door hun opvallende snavelband, lichte iris en lichte bovendelen soms aan een Ringsnavel doen denken. Meestal vertonen ze nog bruin en donker of zwart in de bovenzleugeldekveren, tertials, alula en staart dat adulten missen. Ook kunnen ze door hun grotere formaat, opvallende witte toppen van tertials en schouderveren en vooral door de roze poten van een Ringsnavelmeeuw worden onderscheiden. Verwarring kan ook optreden met Stormmeeuw. Gewoonlijk onderscheidt de Stormmeeuw zich door zijn kleinere formaat, rondere kop, slankere snavel met minder ontwikkelde gonys, iets kortere poten, opvallende witte uiteinden aan tertials en schouderveren en donkere iris. Ringsnavelmeeuwen met bijna even witte tertials als een Stormmeeuw kunnen echter voorkomen. Voor de herkenning van onvolwassen Ringsnavelmeeuwen zij verwezen naar Mullarney (1982) en Grant (1986).

gedrag

De Ringsnavelmeeuw van de Europoort vertoonde een opvallend baltsgedrag ten opzichte van Stormmeeuwen. Hierbij vloog de vogel de kolonie rond en streek neer bij een paartje Stormmeeuwen waarna het hieronder beschreven baltsgedrag plaatsvond. Soms leidde dit tot het weggagen van een der partners. Ook verjoeg de Ringsnavel Stormmeeuwen van het hek door boven hen te gaan vliegen met boven het lichaam fladderende vleugels en afhangende poten waarna met naar beneden gerichte snavelhouwen de Stormmeeuw verdreven werd.

FIGUUR 1 Balts van Ringsnavelmeeuw *Larus delawarensis* te Europoort, Zuidholland, in juli 1986 (Peter de Knijff). A Loopt met iets van lichaam gehouden en afhangende vleugels naar Stormmeeuw, kop hierbij in normale stand; hierna recht overeind staand met vleugels tegen lichaam. B Kop naar beneden tot snavel tussen poten bijna grond raakt; roept. C Kop in vloeiende beweging naar achteren geworpen tot bijna op rug; roept. D Kop zeer snel naar beneden en iets naar voren gebogen tot ongeveer borsthoogte. E Kop weer naar achteren geworpen, iets minder ver dan C; roept. Vervolgens D en E nog twee- of driemaal herhaald. Bewegingen D en E volgen elkaar zeer snel op, duidelijk sneller dan B en C.

DEZE SCHOONHEID KAN NIET ZONDER KLEEDKAMER

Jaarlijks onderbreken duizenden vogels hun trek om in het voedselrijke waddengebied hun veren te verwisselen. Rustverstoring in die 'kleedkamer' betekent verstoring in het ruiproces. Hierdoor verliest de vogel z'n weerstand en wordt een gewillig slachtoffer van kou en infecties.

De Waddenvereniging doet alles om rustverstoring tijdens die kwetsbare perioden te voorkomen en houdt daarom het waddengebied nauwlettend in het oog. Wij signaleren elke verandering, zoeken de oorzaken en komen in actie wanneer dat nodig is.

Met uw hulp kunnen we ons werk voortzetten. En krijgen miljoenen planten en dieren de kans om te overleven.

Mijn bijdrage aan die kleedkamer is tenminste / 27,50.*
Noteer mij als lid van de Vereniging tot Behoud van de Waddenzee.

Naam: _____

Adres: _____

Postcode/plaats: _____

Giro/bank: _____

*Voor studenten en 65+ bedraagt het lidmaatschap / 17,50

Landelijke Vereniging
tot Behoud van de Waddenzee.
Het Waddenhuis,
Antwoordnummer 90,
8800 XT Harlingen.

DOE OOK WAT VOOR HET WAD!

Advertentieruimte aangeboden door Dutch Birding

NATUUR CULTUUR REIZEN

Ornithologische reis Bosporus

De kleine Camlica-heuvels met vele duizenden overtrekkende arenden.

Begeleid door de heer **Ad Wittgen**, roofvogel onderzoeker en directeur van het bekendste Natuurmuseum **Natura Docet te Denekamp**.
Reisdatum: 19 - 26 september
Reissom: ± f 1.985,— p.p.

Ornithologische reis Thailand

Bezoeken aan o.a. Kai Yai National Park, Chiang Mai en de zeekust. 350 soorten vogels

Onder gezamenlijke leiding van veldornithologen C.J. Coldewey, en **Ad Wittgen**, roofvogel onderzoeker en directeur van het Natuurmuseum **Natura Docet te Denekamp** en de uitstekende Engelse ornitholoog Phil Round, die al jaren de avifauna van Thailand bestudeert en deze volledig beheerst.
Reisdatum: 14 januari - 3 februari 1989
Reissom: ± f 5.900,— p.p.

3-daagse natuurreis naar Argonne (noord-Frankrijk)

U bezoekt Lac de Bairon en le Vieil Etang met vele bijzondere en zeldzame vogels en duizenden orchideeën.

Begeleid door Hubert Lehaen
Reisdatum: 21 - 23 mei
Reissom: f 295,— p.p.

19-daagse tuinenreis door China

U bezoekt behalve een groot aantal tuinen in Beijing ook de Muur, het Zomerpaleis, en de Verboden Stad. Vervolgens naar de beroemde tuinen in Suzhou en Hangzhou; u reist naar Wuxi, Shanghai en Quilin. En tenslotte gaat u naar Chengde.

Onder leiding van tuinarchitect Arend Jan van der Horst en Marieke Reichwein - sinologe
Reisdatum: 23 september - 11 oktober
Reissom: f 7.235,— p.p.

8-daagse tuinenreis West-Frankrijk

In deze tuinen van West-Frankrijk droom je weg, als in een impressionistisch schilderij. Eeuwen van tuinkunst zijn hier gevangen in de fraaiste creaties, met planten als verf en een glooiend landschap als palet. Grasduinen nodigt u uit voor een reis naar de tuinparadijzen van Normandië en Bretagne.

Onder auspiciën van **Grasduinen, maandblad met hart voor de natuur**.
Begeleid door Chris van Orden, beleidsbioloog en Arend Jan van der Horst, tuinarchitect.
Reisdatum: 21 - 28 mei, 10 - 17 september
Reissom: f 1.254,— p.p.

9-daagse cultuur/tuinreis naar Groot-Brittannië Willem en Mary herdenking

Een tocht langs koninklijke tuinen en paleizen ter viering van de 300-jarige herdenking van de kroning van Willem en Mary.

Begeleid door Arend Jan van der Horst, tuinarchitect te Amsterdam
Reisdata: 23 juni en 22 september
Reissom: f 1.395,— p.p.

4-daagse culinaire tuinreis naar Parijs en Fontainebleau

Bezocht zullen worden de watertuinen van Ile de France, de tuinen van Chantilly. Apart in te voegen een culinair programma.

Begeleid door Arend Jan van der Horst, tuinarchitect te Amsterdam en Pat van de Wall Bake, oprichtster La Cuisine Française Amsterdam
Reisdatum: 25 - 28 augustus
Reissom: f 845,— p.p.

3-daagse natuurreis naar Cap Griz Nez (bij Boulogne)

U ziet de vogeltrek bij Cap Griz Nez met een fantastisch uitzicht en de Marquenterre, een vogelreservaat ten zuiden van Boulogne.

Begeleid door **Kees Wagtmans**
Reisdatum: 7 - 9 oktober
Reissom: f 295,—

22-daagse natuurreis Nepal/India

Na een 10-daagse trekking door Nepal volgt een bezoek aan Chitwan National Park en aan o.a. Bharatpur vogel park en Agra in India.

Begeleid door Hubert Lehaen en **Kees Wagtmans**
Reisdatum: 18 oktober - 7 november
Reissom: ± f 8.300,— p.p.

26-daagse natuurreis New Zeeland

Rondreis over de 2 eilanden, die samen Nieuw Zeeland vormen; u bezoekt o.a. Auckland, Bay of Islands, Roturua, Milford Sound en Te Anua.

Begeleid door Wim Dussel, reisjournalist uit Groningen.
Reisdatum: 27 januari - 21 februari 1989
Reissom: f 9.300,— p.p.

Vaartocht door de Galapagos Archipel

U vaart op de "Cachalote" en de "Orca" 2 weken langs de eilanden van de Galapagos en maakt u een 3-daagse tocht door het hooggebergte van Ecuador.

Begeleid door Viv van der Krieken, Educatieve Dienst Wereld Natuur Fonds te Antwerpen
Reisdatum: 25 februari - 19 maart 1989
Reissom: f 9.800,— p.p.

STICHTING
avicula

ter bevordering van

**NATUUR
CULTUUR
REIZEN**

Wilt U nadere informatie over deze reizen, zendt dan deze coupon in een ongefrankeerde envelop naar:

Holland Travel Service
Antwoordnummer 1153,
3000 WB Rotterdam

Tel. inlichtingen: R. J. E. Schaab
Telefoon (010) 4252388/4252331
St. Jobsweg 30, 3024 EJ Rotterdam

Verantwoordelijk voor de uitvoering en organisatie
Blue Air B.V. handelende als Holland Travel Service

Gaarne wens ik informatie over:

Reis naar: _____

Onder leiding van: _____

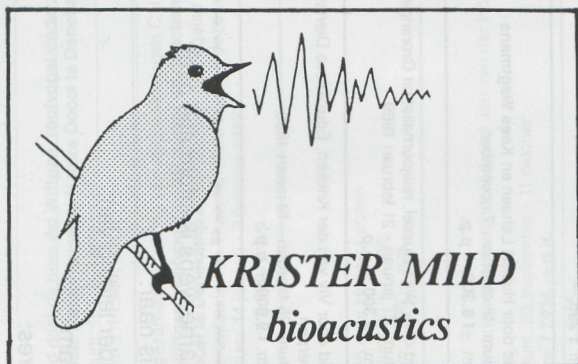
Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____

Woonplaats: _____

SOVIET BIRD SONGS

Two high-quality cassettes and an explanatory booklet (in English) in a specially designed box, including excellent recordings of the songs and calls of a total of 120 species of Soviet birds. Most of them are not to be found on other discs and cassettes.

If You are interested in the songs and calls of such species as Himalayan Snowcock, Lesser Golden Plover, Swinhoe's Snipe, Rufous Turtle Dove, Oriental Cuckoo, Pacific Swift, Black Lark, White-winged Lark, Richard's Pipit, Olive-backed Pipit, Citrine Wagtail, Brown Shrike, White's Thrush, Black-throated Thrush, Eye-browed Thrush, Blue Whistling Thrush, Pied Wheatear, Red-flanked Bluetail, Eversmann's Redstart, Daurian Redstart, Blue-headed Redstart, Siberian Rubythroat, Himalayan Rubythroat, Rufous-tailed Robin, Siberian Blue Robin, Yellow-browed Warbler, Hume's Yellow-browed Warbler, Pallas's Warbler, Dusky Warbler, Radde's Warbler, Spotted Bush Warbler, Chinese Bush Warbler, Gray's Grasshopper Warbler, Savi's Warbler, Pallas's Grasshopper Warbler, Lanceolated Warbler, Paddyfield Warbler, Thick-billed Warbler, Booted Warbler, Severtzov's Tit Warbler, Brown Flycatcher, Black-throated Accentor, Brown Accentor, Red-headed Bunting, Chestnut Bunting, Yellow-browed Bunting, Black-faced Bunting, Rock Bunting, Yellow-breasted Bunting, White-winged Grosbeak, Red-fronted Serin, Long-tailed Rosefinch, Red-mantled Rosefinch, Hodgson's Rosy Finch, and a lot of other Soviet Birds – these are the cassettes for You. If You wish to learn the calls of the Soviet birds You think of solely as migrant rarities or if You merely want to enjoy some very good recordings of bird songs – order it from:

*KRISTER MILD, Kopparvägen 23, S-175 72 Järfälla, Sweden.
Price: 185:- Swedish kronor (SEK), or equivalent in other currencies (including postage). Payment is easiest made directly into Swedish Post Office GIRO account number 463 93 22 - 9 | Krister Mild. If paying with the Post Office GIRO account is not possible, make payment in an international money order or by a cheque drawn on a bank. Do not use personal cheques. Add 15 SEK if sending a cheque or using an international money order. Make all cheques payable to Krister Mild.*

Vrijwel altijd werd de baltsende Ringsnavel door Stormmeeuwen getolereerd en niet verjaagd. Ze reageerden echter niet op de Ringsnavel. Deze werd wel een aantal malen door Zilvermeeuwen verdreven.

Figuur 1 toont het verloop van de balts-handelingen van de Ringsnavelmeeuw. In de figuur wordt telkens het eindstadium van een handeling weergegeven. De balts laat zich als volgt samenvatten: A-B-C-D-E-D-E-D-E-A. Dit gedrag lijkt enigszins op de balts van de Stormmeeuw. Deze gooit echter de kop niet zo ver naar achteren als de Ringsnavel en herhaalt de beweging D-E slechts éénmaal. Door het uitbundige gedrag kon de Ringsnavelmeeuw op een afstand van c 500 m van de Stormmeeuwen worden onderscheiden.

voorkomen

Dit was het eerste geval van de Ringsnavelmeeuw voor Nederland. De soort broedt in Canada en het noorden van de Verenigde Staten. Het broedgebied heeft zich de laatste decennia uitgebreid en de aantallen zijn sterk toegenomen. Het grootste gedeelte van de in oostelijk Noordamerika broedende vogels overwintert langs de oostkust van de Verenigde Staten zuidelijk tot in Mexico, vooral van North Carolina tot in Florida (Cramp & Simmons 1983).

Het eerste geval van de Ringsnavelmeeuw in Groot-Brittannië was in 1973. Tot en met 1985 zijn daar sindsdien c 275 Ringsnavels vastgesteld, alsmede c 175 in Ierland. Van IJsland zijn c 13 waarnemingen bekend. Van het vasteland van Europa zijn gevallen bekend uit de BRD (1), Frankrijk (16), Gibraltar (1), Noorwegen (1), Polen (2), Portugal (1), Spanje (4), Zweden (2) en Zwitserland (1). Het seizoenspatroon in Groot-Brittannië en Ierland wijst op seizoensgebonden trekbewegingen van afgedwaalde Ringsnavelmeeuwen in Europa (Vinicombe 1985).

dankzegging

Hierbij danken we Peter de Knijff voor het beschikbaar stellen van zijn aantekeningen over het gedrag. Ook zijn we dank verschuldigd aan Eugène van der Burg, Enno Ebels, Ted Hoogendoorn, Jan Regeer en Gerard Steinhaus voor het beschikbaar stellen van gegevens.

summary

RING-BILLED GULL AT EUROPOORT IN JULY 1986 From 6 to 13 July 1986, a Ring-billed Gull *Larus delawarensis* in adult summer plumage was present in a colony of Common Gulls *L. canus* at Europoort, Zuidholland. On several occasions it was seen displaying to Common Gulls. This was the first record of Ring-billed Gull for the Netherlands. In continental Europe, up to and including 1985, Ring-billeds have been recorded in France (16), FRG (1), Gibraltar (1), Norway (1), Poland (2), Portugal (1), Spain (4), Sweden (2) and Switzerland (1).

verwijzingen

Cramp, S & Simmons, K E L 1983. *The birds of the western Palearctic* 3. Oxford, Londen & New York.

Grant, P J 1986. *Gulls: a guide to identification*. Tweede druk. Calton.

Mullarney, K 1982. Mystery photograph 6: Ring-billed Gull. *Dutch Birding* 4: 20-22.

Vinicombe, K E 1985. Ring-billed Gulls in Britain and Ireland. *Br Birds* 78: 327-337.

Paul G Schrijvershof, Dordtselaan 172a, 3073 GN Rotterdam
Rob Schrijvershof, Molenstraat 11, 3201 AJ Spijkensisse

mystery photographs

26 The bird shown in mystery photograph 26 is clearly a falcon *Falco* and belongs to one of the larger species, as can be judged from its fierce expression and its head pattern. Once we have reached this conclusion, the trouble only begins. The larger falcons are very similar in their juvenile plumages and some species (Gyr Falcon *F rusticolus* and especially Saker *F cherrug*) can show adult plumages very much like their juveniles.

When we take a closer look at the depicted bird, the following things can be noted. Firstly, we examine the head pattern. Our bird shows a rather well-defined but narrow moustachial stripe, very pale ear-coverts, a narrow dark eye-stripe contrasting with a broad pale supercilium and a pale forehead. Then we notice the very uniform mantle and the breast markings, beginning small but becoming larger downwards and on the sides of the breast. Only a small amount of underwing is visible, but just enough to show that the underwing coverts are pale and not very heavily streaked.

18 Saker *Falco cherrug*, Afghanistan, June 1978 (Arnoud B van den Berg)

Peregrine *F peregrinus* of the nominate race and Barbary Falcon *F pelegrinoides* show a darker head pattern than the mystery bird with a wider moustachial stripe and hardly any pale supercilium. The tundra subspecies of the Peregrine *F p calidus* may show a narrow moustachial stripe like our bird, but differs, among other things, in having a dark area between the eye and the pale ear-coverts. Lanner *F biarmicus* in juvenile plumage shows a more striking facial pattern, created by a wider dark eye-stripe which contrasts sharply with the pale ear-coverts. Also it has a less clear supercilium, especially to the front, and more extensive breast markings. Gyrfalcons with a uniformly dark mantle and heavily streaked underparts can only be juveniles of the dark morph, which should have a darker forehead and earcoverts.

A juvenile Saker does show our bird's facial pattern, but is more heavily marked on the chest and has heavily dark-streaked underwing coverts, and not so uniform a mantle. This leaves us with adult Saker, which indeed it is. After we have reached this conclusion, we note one more character, which is hard to discern in the field but is well displayed in the photograph: the feathering on the tarsus leaves about one half to be seen. In Lanner this should be two thirds and in Gyrfalcon only one third. This Saker was photographed by Arnoud B van den Berg in Afghanistan, in June 1978.

Tom M F Kompier, Ruysdaelstraat 12, 2525 AE Den Haag

Mystery photograph 27. Solution in next issue.

mededelingen

Palaearctic Cream-coloured Coursers in Kenya in January-February 1987

The northern African and Middle East subspecies of Cream-coloured Courser *Cursorius cursor cursor* is known to winter mainly on the southern edge of the Sahara and in the Sahel zone from Mauritania and Mali to northern Ethiopia and rarely Somalia (Cramp & Simmons 1983, Urban *et al* 1986). In eastern Africa, it is replaced as a breeding bird by the races *C c littoralis* and *C c somalensis*, which are treated as subspecies of the southern African Burchell's Courser *C rufus* by Marchant *et al* (1986). *C c littoralis* is the only race that is known to occur in Kenya, breeding in the northern part of the country, west to Lake Turkana (Britton 1980). We observed some birds of this race on sandy roads in thornbush country in Sibiloi National Park, c 10 kms inland east of Lake Turkana, on 9 February 1987. A total of 30 coursers encountered along a 165 km long stretch of eastern shore of Lake Turkana between Loiyengalani (2:46N 36:43E) and Allia Bay (3:40N 37:17E) in January-February 1987, however, belonged to the Palaearctic race. Details of our observations are as follows: 22 January, 3 in stony desert 500 m away from the lake at Loiyengalani; 28 January, 3 in semi-desert 400 m away from the lake near Porr Mountain; 2 February, groups of 13, 6 and 4 along the shore near Moiti Mountain; and 18 February, 1 flying at Sandy Bay. All these birds showed a striking underwing pattern with black axillaries and underwing except for a brownish leading edge and narrow clear white trailing edge. This pattern is characteristic of Palaearctic Cream-coloured Coursers, the eastern African birds having a much broader but less clear-cut white trailing edge to the underwing and pale greyish-brown underwing coverts and axillaries, contrasting markedly with the blackish primaries (*cf* Marchant *et al*). The plumage colour of the birds along the lake was pale buff, whereas that of *C c littoralis* is somewhat browner and less sandy. These observations constituted the first records of Palaearctic Cream-coloured Coursers in Kenya. In view of the situation of Lake Turkana in a desert region bordering Ethiopia, and the large number of birds observed, it seems likely that the absence of earlier records of this subspecies is due to the very low observer activity in this region, and that it is in fact a scarce but regular wintering bird. It was striking that *C c littoralis* were only observed in well-vegetated thornbush savanna, whereas the Palaearctic coursers were found in sparsely vegetated or almost completely bare desert along the open shore.

references

- Britton, P L 1980. *Birds of East Africa*. Nairobi.
Cramp, S & Simmons, K E L 1983. *The birds of the western Palaearctic* 3. Oxford, London & New York.
Marchant, J, Prater, T & Hayman, P 1986. *Shorebirds: an identification guide to the waders of the world*. London & Sydney.
Urban, E K, Fry, C H & Keith, S 1986. *The birds of Africa* 2. London.

Hans Schekkerman, Mr Ludwigstraat 1, 1901 PS Castricum
Jeroen C J van Wetten, Hembrugstraat 247, 1013 XD Amsterdam

Blonde Ruiters in België en Nederland in zomer van 1986 Op 4 juli 1986 om 13:45 ontdekte Gerald Driessens te Kallo Ovl een adulte Blonde Ruiters *Tryngites subruficollis* die foerageerde op een slikterreintje in het havenuitbreidingsgebied van Antwerpen A. Later in de middag konden enkele andere vogelaars de vogel nog waarnemen, tot hij om 18:45 samen met enkele Kemphanen *Philomachus pugnax* hoog in noordoostelijke richting verdween.

Op 16 augustus 1986 ontdekte René van Rossum een adulte Blonde Ruiters langs de Loosderweg te Lisse Zh. De vogel foerageerde in gezelschap van Kemphanen op een onder water gezet bollenland. Met enige onderbrekingen kon de vogel tot en met 19 augustus door 100-en belangstellenden worden bekeken.

Te Kallo trok aanvankelijk de behoedzame manier van voedselzoeken de aandacht, te Lisse het grootteverschil met de Kemphanen en de heldergele pootkleur. In beide gevallen werd geen moment gedacht aan een afwijkende Kemphen en werd de vogel zonder problemen gedetermineerd als een Blonde Ruiters.

Hoewel Blonde Ruiters doorgaans kleiner zijn dan Kemphenen (ongeveer zo groot als een Drieteenstrandloper *Calidris alba*), kunnen de kleinste Kemphenen toch net zo klein zijn als de grootste Blonde Ruiters. Belangrijkere kenmerken dan het formaat waren dan ook het okerkleurige gezicht met lichte partij rond het oog, de okerkleurige onderdelen met fijne donkere vlekjes op de zij-

19 Blonde Ruiters *Tryngites subruficollis*, Lisse, Zuidholland, augustus 1986 (Arie de Knijff)

borst, de heldergele poten, het vrijwel ontbreken van een lichte vleugelstreep en witte staartzijden en het zwarte halvemaantje op de onderhandvleugel.

Beide Blonde Ruiters waren adulte vogels. Bij juvenielen vertonen de dekveren smalle ankervormige patronen en zijn de zomen van mantel-, schouder- en dekveren witachtig in plaats van bruingeel. Deze kenmerken waren bij geen van beide vogels aanwezig. De Blonde Ruiters van Kallo was in zomerkleed, die van Lisse in vergevorderde rui naar winterkleed. De zijborstvlakken van de vogel te Lisse waren minder opvallend dan bij die te Kallo en de nieuwe veren van de bovenzijde waren anders getekend en gekleurd. De oude zomerkleedveren waren zeer donker met een smalle scherp begrensde lichte zoom, de nieuwe winterkleedveren vertoonden een zeer donker centrum dat vrij geleidelijk overging in een brede geelbruine zoom. Het verschil tussen zomer- en winterkleedveren komt overeen met hetgeen wordt vermeld in Marchant *et al* (1986), zij het dat er naast een kleurverschil ook sprake was van een verschillend patroon.

De Blonde Ruiters van Kallo foerageerde zeer behoedzaam waarbij hij na een reeks snelle pasjes even aarzelde om de voet op de grond te zetten. Slechts een enkele keer liep hij tot de knieën het water in. De vogel van Lisse foerageerde vrijwel steeds in drie tot zes centimeter diep water, vrij snel lopend en om zich heen pikkend. Tijdens snel lopen vertoonden beide Blonde Ruiters een kenmerkende opgerichte houding. De Blonde Ruiters waren veel minder schuw dan de andere aanwezige steltlopers. Te Lisse werden de waarnemers soms tot slechts anderhalve meter benaderd. De Kemphanen bleven steeds op grotere afstand van de weg.

Opmerkelijk was dat een Kemphaan voor de Blonde Ruiters te Kallo ging 'baltsen' door de kop op en neer te buigen. De Blonde Ruiters negeerde dit gedrag en zo kwam het af en toe tot een achtervolging, ingezet door de Kemphaan. In het laatste halfuur van zijn verblijf werd de vogel opvallend agressief ten opzichte van de Kemphanen. De Blonde Ruiters van Lisse was ook agressief ten opzichte van andere steltlopers, waaronder Oeverloper *Actitis hypoleucos*. Mogelijk hield dit verband met het verdedigen van een voedselterritorium (*cf* Marchant *et al*).

De waarneming te Kallo betekende het tweede geval voor België. De eerste Blonde Ruiters, ook een adult, werd van 27 augustus tot 11 september 1984 waargenomen te Zeebrugge Wvl. Het derde geval volgde kort na dat van Kallo en betrof een vogel die van 27 tot 31 juli 1986 in Het Zwin bij Knokke Wvl vertoefde. De waarneming te Lisse betekende het vijfde geval voor Nederland. De voorgaande vier dateren van 18 september 1955 op De Beer Zh, 12 november 1955 te Amsterdam Nh, 18 september 1960 te Vlaardingen Zh en 18 september 1985 op Texel Nh (Beser 1986).

De waarnemingsdata en leeftijd van de Blonde Ruiters uit 1986 suggereren dat zij reeds langere tijd aan de oostkant van de Atlantische Oceaan verbleven. Naar aanleiding van het frequente voorkomen in Europa van adulte Nearctische steltlopers en het groeiend aantal winterwaarnemingen in Afrika wordt aangenomen dat deze dwaalgasten in de Oude Wereld een aan de normale trekrichting parallelle beweging uitvoeren. In België en Nederland komen waarschijnlijk vooral deze 'genaturaliseerde' dwaalgasten, wat de frequentie van vroege najaars- (juli-begin september) en zelfs voorjaarswaarnemingen (mei-juni) zou kunnen verklaren aangezien adulten bij veel steltlopersoorten eerder uit de

broedgebieden wegtrekken dan juvenielen. Doordat de Britse Eilanden gunstiger zijn gelegen voor het ontvangen van verse dwaalgasten uit Noordamerika worden daar vooral juveniele vogels gezien. De meeste waarnemingen vallen daar in de periode van eind september tot begin november.

Onze dank gaat uit naar Klaas Eigenhuis, Leo Jansen, Piet Schaap en Chris Steeman voor het ter beschikking stellen van informatie en fotomateriaal.

summary

BUFF-BREASTED SANDPIPERS IN BELGIUM AND THE NETHERLANDS IN SUMMER OF 1986 On 4 July 1987 at Kallo, Oostvlaanderen, Belgium, and from 16 to 19 August 1986 at Lisse, Zuidholland, Netherlands, single adult Buff-breasted Sandpipers *Tryngites subruficollis* were seen. They constituted the second record for Belgium and the fifth for the Netherlands. The third Belgian record followed soon after the second and also involved an adult bird, at Knokke, Westvlaanderen, from 27 to 31 July 1986. The bird at Kallo was in summer plumage, the one at Lisse in advanced moult to winter plumage. It is suggested that both individuals may have been on the eastern side of the Atlantic for some time, rather than being newly arrived vagrants from North America.

verwijzingen

Beser, M 1986. Blonde Ruiter op Texel in september 1985. *Dutch Birding* 8: 101-102.

Marchant, J, Prater, T & Hayman, P 1986. *Shorebirds: an identification guide to the waders of the world*. Londen & Sydney.

Gerald Driessens, Bosstraat 44, 2500 Lier, België
René van Rossum, Vlierstraat 16, 2225 SM Katwijk aan Zee

Graceful Warbler in Cyprus in October 1987 On 12 October 1987, at 15:30, along the beach below the cliffs south of Episkopi, Cyprus, I flushed a small pale brown warbler with a remarkably long tail from some clumps of grass and reed. It settled on a reed stem for a few seconds before dropping into cover. After some time, I found it foraging in the grass where I could watch it for 20 minutes from a distance of c 10 m with 10x50 binoculars.

Very small warbler with small, fine insectivorous bill and long tail. Crown, neck, upperparts and wing greyish-brown with dark brown streaks. Chin, throat and underparts

uniform pale brown. Tail with some dark bands. Leg pale brownish-yellow. Long tail often cocked.

I identified the bird as a Graceful Warbler *Prinia gracilis* because of the streaked upperparts and banded undertail which excluded Scrub Warbler *Scotocerca inquieta* and Desert Warbler *Sylvia nana*.

This observation has been accepted as the first record of Graceful Warbler for Cyprus by the Cyprus Ornithological Society (C Bennett *in litt*). The species is a rather common, mainly resident bird on the adjacent mainland of southern Turkey, Syria, Lebanon, Israel and Egypt.

Willem Pompert, Catswende 168, 2182 PD Hillegom

Pallas's Warbler in Spain in April 1987 On 17 April 1987, at 11:00, in a predominantly coniferous forest near the Parador El Adelantado, Sierra de Cazorla, Coto nacional de Cazorla, Jáen, Spain, at an altitude of c 1400 m, we discovered a Goldcrest *Regulus regulus*-sized *Phylloscopus* whilst watching a mixed feeding flock of Long-tailed Tits *Aegithalos caudatus* and tits *Parus* (including Coal Tits *P. ater*). The warbler was moving through the bushes and could freely be observed at very close range down to three metres. Thanks to excellent views (using 8.5x44 binoculars), we had no difficulty in identifying it as a Pallas's Warbler *P. proregulus*. During an observation period of c 20 minutes, we noted, apart from the very small size already mentioned, a dark upperhead with a distinct pale yellow median crown-stripe and supercilium and an obvious dark eye-stripe, green upperparts with a pale yellow rump, whitish underparts, pale yellow double wing-bar, and a darkish bill and leg. The bird was silent but occasionally a soft sweet was heard.

This constituted the first record of Pallas's Warbler for the Iberian Peninsula, and was accepted as such by the Spanish rarities committee (E de Juana *in litt*). The bird may have wintered in the area. So far, very few wintering Pallas's have been recorded in Europe. In the mild winter of 1974/75, an individual wintered in the Netherlands (Scharringa 1976) while a Pallas's observed in France on 18 March 1976 was supposed to have arrived there during the preceding autumn (Oliosio 1987). On 7 December 1985 the first record of Pallas's Warbler for Morocco was claimed (*Br Birds* 80: 328, 1987).

references

- Oliosio, G 1987. Les pouillots orientaux en France. *Alauda* 55: 122-139.
Scharringa, C J G 1976. Pallas' Boszanger *Phylloscopus proregulus* (Pallas) overwinterde in 1975 bij Wageningen. *Limosa* 49: 220-222.

Tom A Klinkhamer & Sonja van der Maat, Sloepstraat 1, 1503 KH Zaandam

varia

Cape Verde Islands Courser The westernmost subspecies of the Cream-coloured Courser *Cursorius cursor*, the Cape Verde Islands Courser *C. c. exsul*, can be distinguished from other subspecies by its darker, reddish sand-coloured upperparts and breast. Its wing length is the smallest in the cline from west to

20 Cape Verde Islands Courser *Cursorius cursor exsul*, Santiago, Cape Verde Islands, February 1986 (René Pop)

east, averaging 156 mm. In view of the resident character of the Cape Verde population, it seems reasonable to warrant subspecific rank, although it has been argued that inclusion of the Canary Islands and western Maghreb populations in *C. exsul* could be well advocated. In the Cape Verdes, the courser was first discovered by Boyd Alexander who reported that they were by no means bad eating. However, to quote D A Bannerman, 'he was unaware at the time that he was enjoying an interesting new subspecies for his dinner, for it took another 23 years before it was described as such by Hartert'.

De Naurois (*Cyanopica* 3: 5-15, 1983) estimated the total population size to be 120-150 pairs, but numbers might be somewhat higher. Recent observations show that it is present in fair numbers on all but two (Fogo and Brava) of the nine inhabited islands. It has not been reported lately from the uninhabited islets of Santa Luzia and Razo. It is likely that these are too small to support a permanent population. In view of the periodic presence and absence of the coursers on some islands, erratic interinsular movements seem to occur.

In October 1970, a male and a female were collected on São Nicolau (Garcia de Orta, *Sér Zool* 5: 47-58, 1976), adding a new location to the subspecies' known distribution. In December 1986, three coursers were observed on Santo Antão, another new location, and it was seen again on São Nicolau (Deirdre de Bruijn *in litt*). In February-March 1986, I encountered parties of six to seven Cape Verde Islands Coursers in the stony hills around Praia on the island of São Tiago. In December 1987, groups of five to 11 coursers were seen by me along the road from

Rabil to Curral Velho on Boa Vista. For the moment, the statement in Cramp & Simmons (BWP3) that the subspecies may face extinction seems rather pessimistic.

Little is known about the breeding seasons of the Cape Verde Islands Courser. A nest has never been found. De Naurois suggested that there are two distinct breeding seasons, one during the rainy season in August-October and another during January-April. He also thought that the same pair may raise two broods during one year, as has been observed in the Sahara. All birds I observed in 1986-87 were adults, suggesting that breeding had not yet commenced. Juveniles have been seen in January-March and display has been reported in September. C J HAZEVOET

dba-nieuws

DBA-vogeldag op 6 februari 1988 te Utrecht Op 6 februari 1988 werd door de Dutch Birding Association een vogeldag gehouden te Utrecht, die door c 200 vogelaars werd bezocht. Zij konden genieten van een zeer tot de verbeelding sprekend relaas van David Cottridge over vogels en vogelaars op de Isles of Scilly in Groot-Brittannië, geïllustreerd met fraaie dia's van zeldzaamheden. Daarna verhelderde Tom van der Have de determinatie van enkele soorten strandlopers *Calidris*, waarbij de aandacht vooral uitging naar de kenmerken van Bonapartes Strandloper *C fuscicollis* en Bairds Strandloper *C bairdii*. Vervolgens konden de aanwezigen hun vogelkennis beproeven aan de hand van een uit 50 door Lasse Laine gemaakte dia's bestaande serie mystery photographs. Hierbij behaalde Gerald Driessens van alle deelnemers het hoogste aantal punten. De determinatie van de getoonde vogels werd toegelicht door Hans Schekkerman. De vogeldag werd besloten met een door Tom Kompier gepresenteerd overzicht van zeldzame en interessante vogels in Nederland en België in 1987.

Lijstjes en getallen In Nederland zijn tot en met 1987 zo'n 414 verschillende vogelsoorten vastgesteld. In elk van de laatste drie jaar zijn er vijf nieuwe bijgekomen. Ongeveer vijf vogelaars hebben in Nederland 340 of meer soorten waargenomen. Vijf hebben er zelfs meer dan 350 en

de nummer één, al enkele jaren Gerard Steinhaus, heeft er 356. Sedert 1980 heeft Gerard er jaarlijks zo'n acht à negen nieuwe soorten bijgekregen en dit tempo lijkt voorlopig niet te minderen. Er wordt al niet meer aan getwijfeld dat Nederlandse vogelaars de 400 gaan halen; de vraag is alleen hoe lang het nog duurt voordat de eerste dat feestje gaat vieren.

Intussen verbeterde Aart Vink in 1987 het jaarlijstrecord met niet minder dan 10 soorten en bracht het van 281 op 291. Mogelijk komen er zelfs nog een of twee bij als de CDNA een beetje meewerkt; een paar gevallen zijn nog in behandeling. De meest gewone soorten die Aart miste waren Zwarte Wouw *Milvus migrans* en Bladkoninkje *Phylloscopus inornatus*.

De animo voor het houden van big days lijkt wat te zijn geluwd. Het record van 159 soorten op een dag dateert nog altijd van 21 mei 1982 (*Dutch Birding* 8: 16, 1986).

De 24-uurs regel voor het al of niet tellen van vogels die zijn gevangen voor ringonderzoek en weer losgelaten (*Dutch Birding* 2: 104-105, 1980) is intussen stilzwijgend wat versoepeld. Men telt nu volgens de geest van de vroegere regel: het zien van een wilde vogel mag niet het directe gevolg zijn van het feit dat deze tijdelijk in gevangenschap is geweest.

Vogelen op Texel in oktober 1988 De Dutch Birding Association roept vogelaars op om in de week van 15 tot en met 22 oktober 1988 te komen vogelen op Texel Nh. Evenals vorig jaar zullen 10-tallen vogelaars weer huisjes huren of kamperen in De Cocksdorp en omgeving. Omdat de week weer samenvalt met de herfstvakantie is het zaak tijdig een onderkomen te reserveren. Voor informatie kan men zich wenden tot de VVV Texel (Groenplaats 9, 1791 CC Den Burg, 02220-4741). In voorgaande jaren verbleven nogal wat vogelaars in het vakantiepark Sluftervallei (Krimweg 102, 1795 SL De Cocksdorp, 02222-214), waar men ook met de tent terecht kan en dat vorig jaar goed was voor Brubo, Pallas en Kleine Vlieg.

verzoeken

Birds of Japan Following publication of *A birdwatcher's guide to Japan* the author (Dr M A Brazil, 28 St John's Well Ct, Berkhamsted, Hertfordshire HP4 1JQ, UK) is now working on a new book on the status and distribution of the birds of Japan, and is interested in unusual records from that country. Details of observations of interesting species, or common species in unusual localities, or exhibiting interesting behaviour are requested. Trip reports or records would be welcomed, all of which will be acknowledged.

Winterwaarnemingen van Grote Stern in Nederland In verband met een voortgezet onderzoek naar het wintervoorkomen van de Grote Stern *Sterna sandvicensis* in Nederland, verzoekt G L Ouweneel (Lijster 17, 3299 BT Maasdam, 01856-2198) om toezending van winterwaarnemingen van Grote Sterns langs de Nederlandse kust vanaf de winter 1981/82. Het gaat daarbij om waarnemingen uit de periode 15 november tot 1 maart. De bedoeling is na afloop van de winter 1987/88 het resultaat te publiceren.

recent western Palearctic reports

'Recent western Palearctic reports' is a new feature that aims to present a regular review of recent records of rarities in the western Palearctic WP. The summary given is not meant to be complete, and only the most interesting reports that have become known are mentioned. The reports in this first account mainly refer to **October**, **November** and **December** 1987. They are largely unchecked reports, not authenticated records.

From 16 October to at least 5 November, a first-winter **Black-headed Heron** *Ardea melanocephala* was present at Eilat, Israel. This was the first substantiated record of this Afrotropical species in the WP. No less than 10 **Glossy Ibises** *Plegadis falcinellus* were resting near Wangen im Allgäu, Baden-Württemberg, FRG, on 31 August. Probably, the same flock (now consisting of nine birds) stayed at Altmühlsee in Franken, Bayern, FRG. From 20 October, the second British **Harlequin Duck** *Histrionicus histrionicus* of 1987 (a female this time) resided on Islay, Strathclyde. A first-winter **Bald Eagle** *Haliaeetus leucocephalus* in County Kerry, Ireland, on 18 November was an exciting find. Unfortunately, it was not identified until later when taken into captivity (for details on its identification, see Peter Grant's note in the December 1987 issue of *Twitching*). If accepted, this would constitute the first WP record of this American eagle. From 19 to 22 December, a **Little Bustard** *Tetrax tetrax* showed itself well at Urk, Flevoland, Netherlands. One may wonder whether it was the same individual that stayed near Christchurch, Dorset, from 30 December to 5 January, constituting the first British record since 1975. Both were first-winter birds. A **dowitcher** *Limnodromus* wintering at the Oued Sous estuary, Morocco, from 17 November to at least 4 January might have been a **Short-billed** *L. griseus*. Despite an extensive search, only one to four wintering **Slender-billed Curlews** *Numenius tenuirostris* were found in Morocco, at Merja Zerga from 10 December to at least 8 February. Without doubt, Slender-billed has become one of the world's most endangered bird species. Reports of **South Polar Skua** *Stercorarius maccornickii* in British waters during August-October support the hypothesis that this species is a regular

visitor to the eastern Atlantic, especially during late summer and early autumn. According to a note by Peter Grant in the January 1988 issue of *Birding World*, however, its separation from Great Skua *S. skua* could be much more complicated than generally believed. The occurrence of no less than five **Siberian Accentors** *Prunella montanella* in Sweden (four on Öland and one off Stockholm) during the period of 18 to 28 October was unprecedented. How many were missed? Possibly linked with this invasion was Finland's first **Black-throated Accentor** *P. atrogularis*, trapped at Helsinki on 19 October. Both accentors breed as far west as the Ural mountains. On 13 October, the first Swedish **Siberian Blue Robin** *Luscinia cyane* was discovered on Öland. On 7 October, on St Agnes, Isles of Scilly, only a handful of twitchers managed to see Britain's first **Wood Thrush** *Hylocichla mustelina*. More cooperative, however, were a **Hermit Thrush** *Catharus guttatus* on St Agnes on 15 and 16 October and, particularly, a **Veery** *C. fuscatus* on Lundy, Devon, from 13 October to 8 November (constituting the third and second British record respectively). The record of a male **Red-throated Thrush** *Turdus ruficollis ruficollis* at South Stack, Anglesey, on 15 October could result in another addition to the British list. During the Siberian Accentor week, also the unprecedented number of four **Desert Warblers** *Sylvia nana* was recorded on Öland. After the first **Two-barred Greenish Warbler** *Phylloscopus plumbeitarsus* for the WP had been trapped on Öland in June 1987, surprisingly, another individual of this far eastern member of the *P. trochiloides*-group could be studied on Gugh, Scilly, from 21 to 27 October (cf *Dutch Birding* 9: plate 104, 1987). From 10 to 13 October, Tresco, Scilly, was the host of

21-22 Bald Eagle *Haliaeetus leucocephalus*, Ireland, November 1987 (Richard T Mills)

Britain's first **Philadelphia Vireo** *Vireo philadelphicus*. The only WP record so far was in Ireland in October 1985. A **Pallas's Rosefinch** *Carpodacus roseus* trapped at Blavand, Jutland, on 13 October was a totally unexpected addition to the Danish list. Fair Isle, Shetland, enjoyed the presence of Britain's second **Savannah Sparrow** *Ammodramus sandwichensis* from 30 September to 1 October. As few continental records of American landbirds have been

documented, the following (all in October) are worth mentioning: a **Northern Parula** *Parula americana* on Ouessant, France, a **Rose-breasted Grosbeak** *Pheucticus ludovicianus* on Guernsey, Channel Islands, a **Bobolink** *Dolichonyx oryzivorus* on Ouessant, and a juvenile female **Northern Oriole** *Icterus galbula* on Vlieland, Friesland (trapped on 18 and 20 October, a first for the Netherlands if accepted).

Arnoud B van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid
Gerald J Oreel, Postbus 51273, 1007 EG Amsterdam

recente meldingen

Dit overzicht van recente meldingen van zeldzame en interessante vogels in Nederland en België beslaat hoofdzakelijk de maanden **oktober**, **november** en **december** 1987. De vermelde gevallen zijn merendeels niet geverifieerd en het overzicht is niet volledig. Alle vogelaars die de moeite namen hun waarnemingen en die van anderen aan ons te melden worden hierbij hartelijk bedankt. Zonder hun hulp was het overzicht minder volledig geweest.

Waarnemers van soorten die beoordeeld worden door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna CDNA, wordt verzocht hun waarnemingen zo spoedig mogelijk toe te zenden aan de CDNA-archivaris, Rolf de By, Molenstraat 96, 7514 DL Enschede. Hiertoe gelieve men uitsluitend gebruik te maken van CDNA-waarnemingsformulieren. Deze zijn verkrijgbaar bij Han Blankert, Staalwijkstraat 17, 2313 XP Leiden.

DIUKERS TOT VALKEN **IJsduikers** *Gavia immer* werden waargenomen op 14 oktober bij Westkapelle Z, op 5 november en 9 en 12 december bij IJmuiden Nh, op 14 november en 6 december bij Vlissingen Z, op 21 november bij Oostende Wvl, op 22 november bij Zeebrugge Wvl (twee) en van 29 november tot in januari bij Zevegem Ovl. Van de **Grauwe Pijlstormvogel** *Puffinus griseus* en de **Noordse Pijlstormvogel** *P. puffinus* werden respectievelijk c 210 en 18 exemplaren gemeld van de Noordzeekust. Grauwe Pijlstormvogels werden voornamelijk gezien tussen 3 en 11 oktober en tussen 14 en 20

23 Rose Pelikaan *Pelecanus onocrotalus*, Havelte, Drenthe, november 1987 (Leo Boon)

november. De topdag was 8 oktober met c 180 exemplaren. Een late Grauwe Pijl passeerde op 28 december bij Westkapelle. Vrijwel alle Noordse Pijlen werden tussen 8 en 11 oktober waargenomen. Een klein aantal **Vale Stormvogeltjes** *Oceanodroma leucorhoa* werd gemeld tussen 16 oktober en 21 november. Voor het eerst sinds lange tijd was er weer eens een groepje pleisterende **Kuifaalscholvers** *Phalacrocorax aristotelis* aanwezig. Van 5 december tot in januari verbleven maximaal vijf onvolwassen vogels in het gebied tussen Vlissingen en de Sloehaven Z. Veel bezoek kreeg een **Rose Pelikaan** *Pelecanus onocrotalus* die van 19 oktober tot 13 november bij Havelte D verbleef. Dezelfde vogel dook eind november op bij Elden Gld en bleef daar tot ver in het nieuwe jaar. Waarnemingen elders in Europa doen vermoeden dat deze vogel al een lange reis achter de rug had. **Kwakken** *Nycticorax nycticorax* werden opgemerkt op 3 oktober bij Eijsden L en op 4 november op Terschelling Fr (drie). Van 14 oktober tot 2 november verbleef een **Koereiger** *Bubulcus ibis* in de Wijde Wormer bij Zaandam Nh. In de maand december doken er **Grote Zilverreigers** *Egretta alba* op in de Harderbroek Fl en, net als vorig jaar, in de polders tussen Oss Nb en Nuland Nb. De **Zwarte Ooievaar** *Ciconia nigra* die in september in het Markiezaatsmeer Nb verbleef, was aanwezig tot 18 oktober. Trekkende exemplaren werden gezien op 11 oktober bij Schelle A en op 18 oktober bij Tienen B. Op 2 november werd een **Zwarte Ibis** *Plegadis falcinellus* ontdekt nabij de rioolwaterzuivering van Heythuysen L. Van 18 tot 21 november ver-

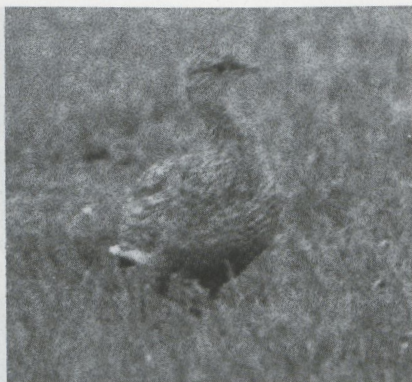

24 Zwarte Rotgans *Branta bernicla nigricans*, Grevelingendam, Zeeland, december 1987
(Hans Gebuis)

bleef er een in de Kievitslanden Fl. **Flamingo's** *Phoenicopterus ruber roseus* werden gezien tussen het Dijkwater Z en de Grevelingendam Z (twee) en in de Flaauwers Inlagen Z (drie), vergezeld door **Chileense Flamingo's** *P chilensis*. De eerste **Dwerggans** *Anser erythropus* van het winterseizoen werd op 14 november opgemerkt bij Anjum Fr. Andere exemplaren volgden op 5 december bij Zandvliet A, op 6 en 28 december aan de Strandgaperweg Fl, op 17 december bij Zuid-Beijerland Zh, op 19 en 30 december bij Damme Wvl en op 20 december bij Doel A. Twee **Ross' Ganzen** *A rossii* die van 25 tot 27 oktober in de achterhaven bij Zeebrugge verbleven, werden op 19 december herontdekt bij Damme. **Witbuikrotganzen** *Branta bernicla hrota* waren present op Wieringen Nh van 18 tot 21 november, in het Veerse Meer Z op 14 en 15 december (drie) en bij Scheveningen Zh op 15 december. Op 9 november werd een **Zwarte Rotgans** *B b nigricans* gezien op Ameland Fr, op 15 november zat er een bij Bruinisse Z, van

1 tot 5 december een langs de Grevelingendam, op 6 en 12 december een bij Ouwkerk Z en van 24 tot 27 december een op Schiermonnikoog Fr. Op 14 november vloog een **Roodhalsgans** *B ruficollis* over de Eemshaven Gr. Verder waren er exemplaren bij Damme tussen 21 november en 24 december, bij Ezumazijl Fr op 5 december, bij Zandvliet A op 8 december, op Schiermonnikoog van 20 tot 27 december, bij Hippolytushoef Nh op 22 december, bij Mirns Fro op 28 december en bij Laaxum Fro op 30 december. In het Ooypoldergebied Gld verbleef er een op 26 december bij Leuth en op 27 en 28 december zelfs vier bij Persingen. Op 4 oktober zou in het Jaap Deensgat Gr een mannetje **Amerikaanse Smient** *Anas americana* in eclipskleed zijn gezien. Het vermeende exemplaar dat vanaf begin december bij Merkem Wvl werd gezien bleek een hybride **Krakeend x Smient** *A strepera x A penelope* te zijn. **Witoogenden** *Aythya nyroca* werden waargenomen van eind september tot 14

oktober te Zevenhuizen Zh, op 1 oktober bij Dendermonde Ovl (twee) en van 25 oktober tot 2 november te Zeebrugge. Vanaf 7 november verbleef er voor het derde achtereenvolgende jaar een bij Overveen Nh. Op 30 december zat dit exemplaar in de Kennemerduinen Nh. Verder waren er Witoogeeden bij Eijsden op 13 en 14 december, bij de Hollandse Brug Fl op 18 december, bij Wessum L op 20 december en bij Meer A vanaf 27 december. Op 27 november werd een langsvliegend vrouwtje **Brilzeeënd** *Melanitta perspicillata* geclaimd bij Ijmuiden. In oktober werden **Rosse Stekelstaarten** *Oxyura jamaicensis* waargenomen bij Zevenhuizen, in de Ooypolder en bij Castricum Nh. Vanaf de tweede week van november nam het aantal meldingen toe. In totaal een 10-tal vogels verbleven, sommige voor langere tijd, bij Zevenhuizen, Petten Nh, in de AW-duinen Nh en Meijendel Zh, langs de Brouwersdam Zh, in de Pampushaven Fl, en in de Ooypolder bij Linne L. Op 7 november werd bij het Kornwerderzand Fr een **Witkopeend** *O leucocephala* opgemerkt. Ook de herkomst van de Witkopeend die van 18 november tot 9 december op de Abtskolk bij Petten verbleef is onduidelijk. Een **Zwarte Wouw** *Milvus migrans* vloog op 1 november over Rijswijk Zh. In oktober werden c 25 trekkende **Rode Wouwen** *M milvus* gemeld. De piekperiode was 1 tot 4 oktober. Pleisterende Rode Wouwen waren er op 10 en 11 oktober op Schiermonnikoog, van 28 oktober tot 1 november bij Castricum en vanaf 11 november op de hoek van de Waterlandseweg en de Vogelweg Fl. Al op 28 oktober werd een onvolwassen **Zeearend** *Haliaeetus albicilla* waargenomen langs de Praamweg Fl. Deze vogel kreeg gezelschap van een tweede exemplaar vanaf 12 december. Verder werd er op 17 november een gezien in het Lauwersmeergebied Gr. Op 18 oktober zou bij de Engbertsdijkvenen O een **Schreeuwend** *Aquila pomarina* zijn waargenomen. Eveneens op 18 oktober zou bij Kijkduin Z een overvliegende **Steenarend** *Aquila chrysaetos* zijn gezien. Dat de meeste **Visarenden** *Pandion haliaetus* vóór oktober vertrokken waren blijkt uit het geringe aantal meldingen dat binnenkwam. Late exemplaren waren er op 2 november in de Brabantse Biesbosch Nb en op 12 december langs de Oostvaardersdijk Fl. **Roodpootvalken** *Falco vespertinus* werden ge-

25 Kleine Trap *Tetrax tetrax*, Urk, Flevoland, december 1987 (Erwin Booij)

zien op 4 oktober bij het Jaap Deensgat, op 17 oktober bij Leuven B en op 26 oktober in de AW-duinen. Doortrekkende **Slechtvalken** *F peregrinus* werden voornamelijk begin oktober gezien. Voorts werden minstens 15 pleisterende exemplaren gemeld.

RALLEN TOT ALKEN Bij Lier A werd op 10 oktober en 10 en 13 november een **Klein Waterhoen** *Porzana parva* geobserveerd. Uit de vele meldingen van groepen **Kraanvogels** *Grus grus* komt naar voren dat de trek zich afspeelde tussen 17 oktober en 9 november. Topdagen waren 27 en 28 oktober en er waren opvallend veel waarnemingen uit de kustprovincies. Niet geheel verrassend was het verschijnen van een **Kleine Trap** *Tetrax tetrax* in de winter, ditmaal van 19 tot 22 december ten noorden van Urk Fl. Nieuw voor de meesten was de **Vorkstaartplevier** *Glareola pratincola* die van 30 oktober tot 7 november foerageerde tussen de aanwezige vogelaars bij de Braakman Z. Op Texel werd op 3 november een late **Morinelplevier** *Charadrius morinellus* waargenomen. Een **Steppiekievit** *Chettusia gregaria* werd op 7 oktober gemeld bij Soest U. Een van de inmiddels beruchte **Sporenkievit** *Hoplopterus spinosus* werd in september bij Bergen Nh, in oktober op Terschelling en begin november op Ameland gezien. Een kortsnavelige strandloper *Calidris* die van 29 oktober tot 5 november in de Putten bij Cam-

26 Grote Jager *Stercorarius skua* en Zilvermeeuw *Larus argentatus*, Texel, Noordholland, oktober 1987 (Rob G Bouwman)

perduin Nh rondstapte bracht twitchend Nederland kortstondig in vervoering. Na aanvankelijk als een **Bonapartes Strandloper** *C fuscicollis* te zijn geboekt, moest toch het vlakgom weer te voorschijn gehaald worden toen bleek dat het om een **Krombekstrandloper** *C ferruginea* met een afgebroken snavel ging. Op 25 oktober was er een claim van een **Poelsnip** *Gallinago media* bij Deventer O. Van 5 tot 11 oktober zat een **Grauwe Franjepoot** *Phalaropus lobatus* bij Zeebrugge. **Rosse Franjepoten** *P fulicarius* verschenen op 23 oktober op Texel, op 15 november bij Scheveningen en op 28 november bij IJmuiden. In oktober werd op Texel een **Grote Jager** *Stercorarius skua* gefotografeerd die een **Zilvermeeuw** *Larus argentatus* molesteerde. Zowel op 16 als 22 oktober werden er nog **Kleinste Jagers** *Stercorarius longicaudus* gezien bij Westkapelle. **Zwartkopmeeuwen** *Larus melanocephalus* waren er bij IJmuiden van 4 oktober tot eind december (maximaal drie), bij Katwijk Zh op 6 en 10 oktober, bij Lier van 12 tot 14 oktober, bij Westkapelle tussen 17 oktober

en 29 november (ten minste drie), op Texel van 19 tot 25 oktober en te Scheveningen op 21 november. Onvolwassen **Vorkstaartmeeuwen** *L sabini* werden gezien bij Oostende op 7 oktober (zeven), en 8 oktober, bij Zeebrugge op 9 en 17 oktober, bij Texel op 9 en 11 oktober, bij Bloemendaal Nh op 16 oktober en 21 november, bij IJmuiden op 18 oktober, tussen Vlissingen en Breskens Z op 26 november en bij Westkapelle op 28 november. De grootste concentratie van **Geelpootmeeuwen** *L cachinnans* in Nederland en België werd vastgesteld bij De Panne Wvl: op 10 oktober werden er c 370 geteld. Een onvolwassen **Kleine Burgemeester** *L glaucoides* bezocht op 19 en 30 december de markthallen in Amsterdam-West Nh. Tot ver in december verbleven een adulte en een onvolwassen **Grote Burgemeester** *L hyperboreus* bij Oostende en vanaf 5 november was ook de adulte vogel van de Brouwersdam weer present. Verder waren er exemplaren bij Katwijk aan Zee op 9 oktober en bij Egmond aan Zee Nh op 19 december. Op 30 en 31 oktober verbleef nog een late

- 27 Vorkstaartplevier *Glareola pratincola*, De Braakman, Zeeland, november 1987 (René Pop)
28 Witkopgors *Emberiza leucocephalos*, Kennemerduinen, Noordholland, november 1987
(Arnoud B van den Berg)

29 Grote Pieper *Anthus richardi*, Maasvlakte, Zuidholland, oktober 1987 (René van Rossum)
30 Siberische Boompieper *Anthus hodgsoni*, Texel, Noordholland, oktober 1987 (Guus Hak)

31 Zwartkopmeeuw *Larus melanocephalus*, Texel, Noordholland, oktober 1987
(Arnoud B van den Berg)

Lachstern *Gelochelidon nilotica* bij Koksijde Wvl. **Kleine Alken** *Alle alle* werden vooral gezien tussen 5 en 11 november en van 21 tot 28 november, met een recordaantal van 63 exemplaren bij Camperduin op 26 november. In deze laatste periode werden ook verschillende **Papegaaiduikers** *Fratercula arctica* opgemerkt.

GIERZWALUWEN TOT TROEPIALEN Nadat op 20 oktober boven het Westduinpark Zh en op 23 oktober bij Utrecht U al een **Alpengierzwaluw** *Apus melba* werd gezien verscheen het eerste voor velen tikbare exemplaar op 28 en 29 oktober bij Wormerveer. Tussen 6 november en 10 december wist een **Hop** *Upupa epops* zich in leven te houden in de omge-

32 Kleine Alk *Alle alle*, IJmuiden, Noordholland, november 1987 (Arnoud B van den Berg)

ving van Petten. Bij Sinaai Ovl werd op 3 november een **Kortteenleeuwerik** *Calandrella brachydactyla* gevangen. Tot eind oktober, en vooral in de tweede week van die maand, trokken enkele 10-tallen **Grote Piepers** *Anthus richardi* door. Van 9 tot 14 november zaten er twee bij Zeebrugge en op 13 december werd er nog een gezien bij Maarssenbroek U. Beduidend lagere aantallen **Duinpiepers** *A campestris* werden eveneens in de eerste twee weken van oktober gemeld. De DBA-vogelweek op Texel leverde dit jaar weer een nieuwe soort voor Nederland op in de vorm van een **Siberische Boompieper** *A hodgsoni* die daar van 21 tot 28 oktober verbleef. In oktober werden tevens in totaal 22 **Roodkeelpiepers** *A cervinus* gemeld. Een vroege **Pestvogel** *Bombycilla garrulus* werd op 26 en 27 oktober gezien bij Zandvoort Nh. In Enkhuizen Nh zat er minstens een van 29 november tot 2 december en in Wieringerwerf Nh een van 3 tot 10 december. Op 27 oktober vloog een **Waterspreeuw** *Cinclus*

cinclus over de Kennemerduinen. Op 7 november zat er een bij Elburg, van 10 tot 13 november een op Terschelling en vanaf 12 december een langs de Geul bij Gulpen L. De laatste behoorde tot de Middeneuropese ondersoort *C c aquaticus*. Op 19 oktober werd bij Nieuwpoort Wvl een **Roodgesterde Blauwborst** *Luscinia svecica svecica* gevangen. Een **Aziatische Roodborsttapuit** *Saxicola torquata maura* werd op 19 oktober opgemerkt bij Castricum. Van 2 tot 9 november verbleef bij Zeebrugge een vogel die werd gedetermineerd als **Blyths Rietzanger** *Acrocephalus dumetorum*. De eerste **Kleine Spotvogel** *Hippolais caligata* voor België werd op 3 en 4 oktober waargenomen bij Zeebrugge. Op 9 oktober bevond zich nog een **Sperwergrasmus** *Sylvia nisoria* in de Midden-Herenduinen Nh. Een kleine influx van **Pallas' Boszangers** *Phylloscopus proregulus* op 24 oktober leverde exemplaren op bij Westkapelle en op Texel (maximaal drie tot 26 oktober), op 31 oktober bij Heerenveen Fr, van 6 tot 10 november bij

33 Pallas' Boszanger *Phylloscopus proregulus*, Texel, Noordholland, oktober 1987
(Arnoud B van den Berg)

If interested please contact:
The Secretary, Audubon Field Society
Superieur, 46 rue d'Ulm, F-75231 PARIS
Cedex 05

Write to: Audubon Field Society
1000 Pennsylvania Avenue, N.W.
Washington, D.C. 20007
U.S.A.

34 Raddes Boszanger *Phylloscopus schwarzi*, Blankenberge, Westvlanderen, november 1987 (Luc Verroken)

Zeebrugge en op 7 november langs de Oostvaardersdijk. Vooral in de eerste en de vierde week van oktober kwamen **Bladkoninkjes** *P inornatus* in de Lage Landen aan. Er werden c 35 exemplaren gemeld. Op 8 november was er nog een vangst bij Castricum en van 11 tot 14 november verbleef een exemplaar met kenmerken van de ondersoort *P i humei* bij Blankenberge Wvl. De waarneming van een **Raddes Boszanger** *P schwarzi* van 31 oktober tot 2 november, eveneens bij Blankenberge, was het tweede geval voor België. Op 1 november werd de vogel geringd. Ongekend waren het aantal **Bruine Boszangers** *P fuscatus* dat werd aangetroffen en het relatieve gemak waarmee deze skulkers zich lieten observeren. Op 13 oktober werd er een gevangen bij Kampen O. Van 17 tot 19 oktober en op 24 oktober zat er een op Texel, op 18 oktober een bij Zeebrugge, van 31 oktober tot 2 november zeker twee op de Maasvlakte Zh, op 31 oktober was er een vangst te Stabroek A, op 7 november werd er een gezien bij Egmond-Binnen Nh, van 6 tot 10 november een bij Zeebrugge (geringd op 9 november) en op 10 en 11 november een bij

Kijkduin. **Kleine Vliegenvangers** *Ficedula parva* waren er op 3 oktober (twee) en op 20 oktober op de Maasvlakte, op 11 oktober bij Groet Nh, op 12 oktober op Schiermonnikoog, op 17 oktober in Meijndel, van 18 tot 21 oktober op Texel en op 27 en 31 oktober bij Zeebrugge. Bij de ingang van de burcht van La Roche-en-Ardenne Lux zat op 19 december een **Rotskruiper** *Trichodroma muraria*. De Rotskruiper van Poulseur Lk was vanaf 30 december weer te zien op dezelfde plek als voorgaande jaren. **Taigaboomkruipers** *Certhia familiaris* werden gemeld op 20 oktober bij Egmond, op 25 oktober bij De Haan Wvl, op 4 november op Terschelling (twee) en op 12 en 13 december bij Duffel A. Nadat de **Buidelmezen** *Remiz pendulinus* van Zuidelijk Flevoland en Eijsden niet meer werden gemeld begonnen de aantallen bij Lier op te lopen. Vanaf 20 september werden daar 37 exemplaren waargenomen, de laatste op 15 en 21 november. Op 23 november werd er nog een gezien bij Steenbergen Nb. **Notekrakers** *Nucifraga caryocatactes* werden waargenomen op Terschelling van 22 tot 25 oktober, tussen Heemstede Nh en Hoofddorp Nh op 27 oktober, bij Middelburg Z op 5 november, in de AW-duinen op 14 november en tussen Leersum U en Maarsbergen U op 10 december. Het staartje van de invasie van **Roodmussen** *Carpodacus erythrinus* van het afgelopen jaar werd gevormd door waarnemingen op 11 oktober bij Rijswijk Zh, op 16 oktober bij Zeebrugge en van 12 tot 27 oktober bij Harelbeke Wvl. Op 19 oktober werd een **Witkopgors** *Emberiza leucocephalos* geringd te Westenschouwen Z. Op 30 oktober foerageerde er een kortstondig bij Westkapelle en op 4 november was er een vangst in de Kennemerduinen. Er waren vangsten van **Dwerggorzen** *E pusilla* op 4 november bij Castricum en op 27 oktober bij Zele Ovl. Van 15 tot 17 november zat er een op Terschelling en van 28 december tot na de jaarwisseling verbleef er een bij Kallo-Doel A. Zeer opmerkelijk was de vangst van een juveniel vrouwtje **Baltimoretroepiaal** *Icterus galbula* op 18 en 20 oktober op Vlieland Fr.

Eugène van der Burg, Vliestroom 147, 2401 VD Alphen aan den Rijn
 Ruud M van Dongen, Leeuwerikstraat 5bis, 3514 CP Utrecht
 Gerald Driessens, Bosstraat 44, 2500 Lier, België
 Peter W W de Rouw, Warande 23, 3705 ZB Zeist

architectura+natura international booksellers

Leliegracht 44 - 1015 DH Amsterdam-C
Telefoon 020-23 61 86 - Holland

NIEUW:

Wildfowl: an identification guide to the ducks, geese and swans of the world door Steve Madge en Hilary Burn
f 78,40

Birds of the western Palearctic, deel 5, leeuworiken tot lijsters
redactie Stanley Cramp
f 274,50

THE QUARTERLY ORNITHOLOGICAL JOURNAL

ALAUDA

The French ornithological journal *Alauda* contains scientific papers on the study of wild birds concerned with their anatomy, ethology, feeding, moult, reproduction, migration, population dynamics, vocal behaviour etc.

Coverage is worldwide but mainly western Palaearctic and particularly French and West African. Papers have an English summary. There is a selected review of recent ornithological literature.

Copies of most back numbers are in stock and can be supplied on request.

AN ANNUAL SUBSCRIPTION of 250 FF, entitles a private member to four copies of ALAUDA. Institutional subscription 280 FF.

ALSO AVAILABLE: Sound recordings of some of the more difficult West African birds — A set of 10 LP records (specially produced by ALAUDA) and accompanying notes - 500 FF.

If interested please contact:

The Secretary, *Alauda*, Ecole Normale Supérieure, 46 rue d'Ulm, F-75230 PARIS Cedex 05

het Vogeljaar

ORNITHOLOGISCHE REIZEN

ZEEAREND/YORHOEN/OOIEVAARS IN SLEESWIJK-HOLSTEIN	
22 april-25 april	f 475,-
HASBRUCH EN NEUENBURGERURWALD	
29 april-01 mei	f 310,-
DONADELTA-ROEMENIE Vlieg/BUS/BOOTREIS	
11 mei -25 mei	f2450,-
SCHOTSE-EILANDEN MET DE "PLACIUS"	
18 mei -28 mei	f2945,-
HELGLAND-BROEDVOGELREIS	
03 juni -06 juni	f 395,-
SPITSBERGEN-NATUUR EN FOTOREIS	
28 juni -14 juli	f3600,-
PYRENEEN-ORNITHOLOGISCHE BOSREIS	
01 juli -10 juli	f1400,-
ZWEDEN-NATUURRONDEIS	
11 juli -25 juli	f2150,-
EVERGLADES-FLORIDA RONDEIS	
23 aug. -06 sept.	f3300,-
MALLORCA	
31 aug -07 sept	f1250,-
-14 sept	f1350,-
WEST GIBRALTAR RONDEIS	
14 sept.-24 sept.	f1670,-
ISRAEL RONDEIS	
25 sept -09 okt	f2595,-

INFORMATIE:

tel. 070 - 80 84 64

AMERICAN BIRDS

Published by the National Audubon Society

A yearly subscription to America's foremost birding journal includes:

Four seasonal issues *plus* the mammoth Christmas Bird Count Issue, featuring the world's largest and longest-running bird census.

Each issue features:

- Quarterly reports on bird distribution throughout the U.S., Canada, the West Indies, and the Mexican border area.
- Detailed articles on identification, rare occurrences, behavior, ecology, birthing sites, distribution, centers of learning, and other important birding topics.
- Full-color photographs and illustrations, book reviews, announcements, and advertisements.

Yearly subscriptions: \$30. (US \$ only)

Write to: *AMERICAN BIRDS*
950 Third Avenue
New York, NY 10022

NATUUR & BOEK

specialist voor bioloog en natuurliefhebber

S T O P - een stopper is beter

voor een pietje dat je al tienmaal hebt gezien stop je niet altijd meer - maar als de deelnemers aan een vogeltour iets onbekends zien, roept heel de meute STOP. tja, een stopper is beter, want elke onbekende vogel is een stopper.

NATUUR & BOEK is voor u een stopper daarom in DUTCH BIRDING een stopper voor u

veel veldgidsen en steeds de nieuwste titels aan vogelboeken voorradig

NATUUR & BOEK is voor u toch geen onbekende meer! Bankastraat 10, Den Haag, tel. 070 - 505648

ANNOUNCING:

RAPTOURS

Join Bill Clark,
author of *N.Am.*
raptor guide
on a raptor
watching tour.

- * Aug 88 Trinidad.
Intro to Neotropical
Raptors.
- * Sept 88 Cape May
Raptor Workshop.
- * Oct 88 Israel (& Cyprus).
Eleonora's & Sooty Falcons
+ raptor migration.

and many other exciting tours,
workshops, & 3-day weekends.

RAPTOURS

Box 8008, Silver Spring
MD 20907, USA

Ornithological Society of the Middle East

OSME

- promotes the study
and conservation of birds
throughout the Middle East
- publishes *Sandgrouse*
and two *Bulletins* annually
- maintains a conservation fund
to support small-scale projects
by members
- keeps a register of important
bird sites in the Middle East
- publishes the Turkey Bird Report
- has run a major expedition
to North Yemen

To join (UK fee £7 a year),
write to Membership Secretary,
OSME c/o The Lodge, Sandy,
Bedfordshire, England, SG19 2DL

BEVER ZWERFSPORT

Lichtgewicht kampeer-, kano-, bergsport-, winter-
sport- en expeditie-specialist.

Enorme sortering: Lichtgewicht tenten - 800m² permanente
tentenshow in Den Haag - Slaapzakken met hoge dons-
kwaliteit of synthetische vulling. Windjacks, broeken, regen- warmte-
kleding ski/langlaufkleding - de grootste Tenson-kollektie van Nederl.-
Ski's en skiverhuur. Berg(wandel)schoenen, Fietstassen, etc. etc.

Den Haag
Rotterdam

Calandplein 4, 070-883700
Adm. de Ruyterweg 35

Utrecht
Arnhem

Balijelaan12

Utrechtsestr.5
Katalogus
op aanvr.

WOLF TRAIL Avontuurlijke reizen

Aktieve vakanties, Natuurreizen o.a naar Spitsbergen, Corsica,
Ardennen, Canada, Island, Kreta etc. Tourski/langl. tochten.
Progr. 1988 op aanvr. Den Haag Calandpl. 4, 070-808464 of ANVR reisburo

BEVER BOEK & KAART

Landkaarten reisgidsen, klimgidsen, reisboeken, tijdschriften, etc.
Den Haag Calandpl. 4, 070-885839. (boekenhoek in filialen)

DIE VOGELWELT

Ornithological Scientific Journal

Papers on population ecology, dispersion, biology of reproduction and feeding, faunistics, distribution, ringing and other items of field ornithology, bird preservation; also observation reports, ecological news, bookreviews, photos.

Highly qualified and recognized experts in their field make up our editorial board. German language articles summarized in English.

Indispensable for serious researchers and ecologists.

Six issues p.a. Subscr. DM 36,- plus postage. Students entitled to 20% rebate on proof of college enrolment.

Enquiries to:

Duncker & Humblot, Publishers
Post Box 410329, D-1000 Berlin 41

Advertentieruimte aangeboden door Dutch Birding

argus

kwartaaltijdschrift van de Stichting Kritisch Fauna-beheer

De stem van sprakeloze dieren

Neem een abonnement voor f 20,- per
jaar op ons uiterst informatieve blad
Argus.

Stichting Kritisch Fauna-beheer
Postbus 76, 1243 ZH 's-Graveland

FOCALPOINT

TELEPHONE (ENGLAND)
0606-891098

14 Cogshall Lane, Comberbach, Northwich, Cheshire, England CW9 6BS

LEITZ	£ stg.	KOWA	£ stg.	OPTOLYTH	£ stg.
10x40BAN	460	TSN-1 (45°)	205	TB80 body+20x or	
7x42BA	434	TSN-2	199	30x or 40x lens+case	327
8x40BA	434	TSN-3 (45°)	390	TBS80 (45°)+20x or	
8x32BA	399	TSN-4	382	30x or 40x lens+case	337
10x25BCA	234	eyepieces 20xWA	60	with 20x WWA elp add	28
8x20BCA	215	20x—60x zoom	89		
all include leather pouch!		25x	39		
		40x	41	BUSHNELL	
NIKON		case	17	Spacemaster	
Fieldscope ED	425	10x50BWCF	130	zoom+case	169
Fieldscope	234			spacemaster	
(incl. 20x+case)		SLIK		22xWA+case	150
		D2 or 88 B Diamond	60		

Dit zijn onze lage exclusief BTW Exportprijzen.

U bent zelf voor de ter plaatse geldende BTW (VAT) aansprakelijk.

Voor advies van ervaren vogelwaarnemers, die uw behoeften begrijpen, bel vanuit Nederland direct nummer 09 44 606 891098

Wanneer u uw Mastercard, Access of Visa kaart nummer doorbelt, volgt onmiddellijke verzending. Of stuur ons een wissel in pounds sterling verhoogd met £ 5.— voor porti, verpakking en verzekering.

Doe zaken met Engelslands verrekijker- en telescopspecialisten.
(Alle prijzen juist tot 15.08.1987)

BIRDQUEST

MARK BEAMAN
STEVE MADGE
NIGEL REDMAN
IAIN ROBERTSON

'First in the Field'

Birdquest offer the discerning birdwatcher exciting, friendly, small-group holidays arranged and guided by professionals. Come with us and see why Birdquest are 'First in the Field'.

BIRDWATCHING HOLIDAYS 1988

AUSTRALIA ● CAUCASUS ● CENTRAL ASIA ● CHINA
COSTA RICA ● ETHIOPIA ● GAMBIA ● INDIA ● ISRAEL ● KENYA
LAPLAND ● MEXICO ● MOROCCO ● NEPAL ● OKAVANGO DELTA
PERU ● RWANDA ● SENEGAL ● SIBERIA ● TANZANIA ● THAILAND
TIBET ● TURKEY ● VENEZUELA ● YEMEN ● ZIMBABWE

For our brochure please contact: **BIRDQUEST Ltd.**,
8 Albert Road East, Hale, Altrincham, Cheshire WA15 9AL,
England, Tel: 061-928 5945.

dutch birding

editorial address

Dutch Birding, Postbus 5611, 1007 AP Amsterdam (02518-52245)

editors

Arnoud van den Berg, Tom van der Have, Edward van IJzendoorn, Dirk Moerbeek, André van Loon, Hans Schekkerman (managing editor), Rombout de Wijs

photographic editor

René Pop, Floris Burgwal 54, 2907 PH Capelle aan den IJssel (010-4508879)

contributors

Hans Gebuis, Guus Hak, Andreas Helbig, Anthony James, Arie de Knijff, Karel Mauer, Piet Munsterman, Gerald Oreel, René van Rossum, Fred Vogelzang

lay-out

Dirk Moerbeek

advertising

Enno Ebels (015-141652)

dba-birdline

01720-38100

subscriptions

DFL 30 (Netherlands) or BF 550 (Belgium and Luxembourg) annually. Other countries DFL 40. Postal giro account 4148343 in the name of Dutch Birding Association, Postbus 5611, 1007 AP Amsterdam, Netherlands. Bank account 54 93 32 065 of the ABN Bank (Amsterdam) in the name of Dutch Birding Association. Belgium postal giro account 000-1592468-19 in the name of Dutch Birding Association, Postbus 5611, 1007 AP Amsterdam.

For information, subscriptions, changes of address, and complaints, write to: Dutch Birding Association, Postbus 5611, 1007 AP Amsterdam, Netherlands.

Dutch Birding is the quarterly journal of the Dutch Birding Association. It publishes notes on morphology, distribution and movements of birds in the Netherlands and Belgium and elsewhere in the Palearctic region. It also publishes notes on behaviour of birds.

© Stichting Dutch Birding Association 1988. The copyright of the photographs and drawings remains with the photographers and artists. ISSN 0617-2828.

dutch birding

jaargang 10 nummer 1 maart 1988 *volume 10 number 1 March 1988*

artikelen

- 1 Pintail Snipe in Israel in November 1984 and its identification *Hadoram Shirihai*
- 13 Giervalk in Groningen in januari-april 1987 *Tom M F Kompier*
- 16 Renvogel in Noordholland in oktober 1986 *Marc Argeloo & Leo Stegeman*
- 20 Ringsnavelmeeuw te Europoort in juli 1986 *Paul G Schrijvershof & Rob Schrijvershof*

mystery photographs

- 24 Mystery photograph 26: Saker *Tom M F Kompier*

mededelingen

- 26 Palearctic Cream-coloured Coursers in Kenya in January-February 1987 *Hans Schekkerman & Jeroen C J van Wetten*
- 27 Blonde Ruiters in België en Nederland in zomer van 1986 *Gerald Driessens & René van Rossum*
- 29 Graceful Warbler in Cyprus in October 1987 *Willem Pompert*
- 30 Pallas's Warbler in Spain in April 1987 *Tom A Klinkhamer & Sonja van der Maat*

varia

- 30 Cape Verde Islands Courser *C J Hazevoet*

dba-nieuws

- 32 DBA-vogeldag op 6 februari 1988 te Utrecht
- 32 Lijstjes en getallen
- 33 Vogelen op Texel in oktober 1988

verzoeken

- 33 Birds of Japan
- 33 Winterwaarnemingen van Grote Stern in Nederland

recent western Palearctic reports

- 34 Recent western Palearctic reports: October, November and December 1987 *Arnoud B van den Berg & Gerald J Oreef*

recente meldingen

- 36 Recente meldingen: oktober, november en december 1987 *Eugène van der Burg, Ruud M van Dongen, Gerald Driessens & Peter W W de Rouw*
-